

DOLENSKI

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrletna 150 din; plačljiva je vnaprej - Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu številka 606-70/3-24

Stev. 40 (550)

Leto XI.

UREJUJE uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNISTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

NOVO MESTO, 6. OKTOBRA 1960

DANASNJE DUŠEVNO IN TELESNO ZDRAVJE OTROK JE POGOJ JUTRIŠNJE HARMONIJE CLOVEŠTVA

Zagotovimo mlademu rodu nove življenjske radosti

V NAPREDNIH DRŽAVAH POSVEČAJO DANES NARODI MNOGO SKRBI ZDRAVI RASTI, PRAVILNI VZGOJI IN KULTURNEMU RAZVEDRILU MLADINE. GESLO MEDNARODNEGA DNEVA OTROK: "DANASNJE DUŠEVNO IN TELESNO ZDRAVJE OTROKA JE POGOJ JUTRIŠNJE HARMONIJE CLOVEŠTVA - NAS SILI K TEMELJITEMU RAZMIŠLJANJU ALI SO BILA DO ZDAJ VSA NAŠA PRIZADEVANJA V SKRBI ZA OTROKA DOVOLJ TEMELJITA TER KAKSNE VZGOJNE, IZOBRAZBENE IN KULTURNE USPEHE SMO Z NJIMI DOSEGLI PRI MLADINI.

Teden otroka, ki je pri nas od 1. do 10. oktobra 1960, zopet zahteva temeljite analize lanskoletnih programov skrbi za mladi rod. Ugotovitve bodo pozitivne le tedaj, če so bili doseženi uspehi slika potreb našega družbenega razvoja in gospodarskega napredka. Kolkor v našem gospodarstvu napredujemo na osnovi novih izsledkov v znanosti in tehniki iz leta v leto, toliko so nam potrebni bolj izobraženi kadri, ki bodo tudi v najbolj zaostalih predelih kazali pot iz konservativnega v napredno gospodarstvo na osnovi konkretnih praktičnih izkušenj.

Pot iz zaostalosti nam more kazati le, kdor je na praktičnih izsledkih spoznal uspehe novega načina proizvodnje - skratka: pravilno vzgajati more le, kdor je sam pravilno vzgojen. Letos praznujemo teden otroka v znamenju velikih uspehov v našem gospodarstvu, saj prav zdaj zaključujemo dobo petletnega plana in pripravljamo načrte dela bodočih petih let. V posebno zahtevno nad končanem petletnem planom moremo prikazati zelo vidne uspehe v razvoju našega kmetijstva, kjer je odlična proizvodnja z napred-

nim obdelovanjem dokazala, da dedovanje starih oblik in metod dela v tej proizvodnji nima bodočnosti. To naj izpodbuja naše kmetijske proizvajalce, da bo treba proizvajalce v tej panogi gospodarstva tudi redno izobraževati že v mladosti. To nujnost omenjamo zaradi tega, ker zadeva skrb za mladega človeka.

Ko pri zaključevanju petletnega plana ocenjujemo tudi uspehe, dosežene na področju zdravstvenega skrbitva, varstva, vzgoje, izobrazbe in razvedrila otrok, je naša bilanca sicer pozitivna, vendar pa bi mogla biti tudi ugodnejša, če bi upravni organi, delavski kolektivi, društva, ustanove in starši vsa dela tega področja izvajali v najtesnejšem sodelovanju, v medsebojni pomoči in z večjim žrtvovanjem materialnih sredstev, ki so pri tako važnem delu neobhodno potrebna.

Odbori organizacij SZDL, Društva prijateljev mladine, Odbori ljudske tehnike, Rdečega križa, žena zadrug, šole, Zadruga zveza in Zavod za napredok gospodinjstva so na osnovi potreb družbenega in gospodarskega razvoja predvideli v lanskoletnem programu tedna otroka velik naved, ki pa v marsičem ni bil izveden. Vzroki so v tem, ker so bili na splošno pri sestavljanju in izvajanju programov poklicani le ožji odbori raznih društev in organizacij, niso pa bili pritegnjeni povsod člani

društev, starši, podjetja - delavski kolektivi in upravni odbori, kjer naj bi obstajali posebni skladi za potrebe pravičnega razvoja mladine. Navedene organizacije in društva so ostala pri svojem delu preveč osamljena in izolirana od celotnega izvajanja družbenih programov.

Kljub temu pa so na primer delovale šolske kuhinje na vseh šolah, zelo je uspela akcija šolskih zadrug in mladih zadrugnikov (v okraju je vključenih v 108 pionirskih odredov, 14 AMZ in v 34 aktivov LMS 24.333 pionirjev in mladincev), letovanje otrok, množično praznovanje noveletne jelke, dneva mladosti, pustovanje, telesnovzgojni množični javni nastopi pionirjev, delovanje mnogih interesnih pionirskih krožkov in razstave LT.

Naloge, ki jih opravljamo v prid otroka vsa poyojna leta, je treba izvajati še z večjo skrbjo tudi v bodoče. Letos pa razen tega vključujemo v program tedna otroka še naloge, ki jih nakazujejo sklepi V. kongresa SZDL Jugoslavije.

Naša proizvodnja se bo v bodoče še povečala, zato bodo vedno večje potrebe zaposlenih ljudi in vedno večje tudi potrebe raznih oblik otroškega varstva in vzgoje v času zaposlitve roditeljev. Te potrebe varstva in vzgoje otrok bodo morala občine vključevati v svoje petletne načrte, ker bo-

...Ob tednu otroka pošljamo pozdrave vsem članom društev in organizacij, ki sodelujejo v organiziranju te pomembne akcije in jim želimo v njihovih naporih za napredok našega mladega pokolenja mnogo uspehov. - Najtopleje pozdravljamo vse otroke in pionirje Jugoslavije in želimo, da bi se ob večji pozornosti in skrbi družbene skupnosti doživljali nove življenjske radosti. Naj naši pionirji z marljivim učenjem in delom v izvenšolskih ustanovah in otroških organizacijah izpričajo, da bodo dosledni nasledniki graditeljev socialistične Jugoslavije in da bodo uspešno nadaljevali njihovo delo, da bo naša dežela jutri še srečnejša in še naprednejša. S tem bodo najbolj opravili zaupanje naše družbene skupnosti, za katere ustanovitev so naši narodi prispevali milijonske žrtve.

(Iz poslanice generalnega sekretarja SZDL Jugoslavije Aleksandra Rankovića ob tednu otroka)

Spodbujajmo upravljavce!

V petek, 30. septembra se je v Novem mestu v prostorih Okrajnega zavoda za izobraževanje odraslih sestala komisija za družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL. To je bila njena druga seja. Na prvi, julija letos, so se pogovorili o programu dela komisije in ga tokrat sprejeli. Na seji je bil prisoten tudi član republiške komisije tovariš Mitja Svab, ki je predložil program zelo lahkotno ocenil.

Doslej so se komisije za družbeno upravljanje vse preveč ukvarjale z izdelavo analiz, ki so bile mnogokrat zaradi obširnih priprav izdelane šele takrat, ko je razvoj prejšnje stanje že prehitel. Razumljivo je, da so bile takšne analize neučinkovite. V obsežnem programu, ki ga bo komisija uresničevala postopoma, je posvečena posebna pozornost problemom družbenega razvoja, ki postaja zadnje čase v našem okraju pereč. Komunalni sistem, zvečevalne težnje pri uveljavljanju demokratičnega upravljanja, prenašanje dolžnosti okraja na občine in krepitve le-teh ter nenehno opozarjanje na razne negativne pojave v tem procesu so ena od izmed odgovornih nalog komisije.

V naglem razvoju delavskega samoupravljanja prihaja vse bolj na površje vprašanje obratnih delavskih svetov in njihovih materialnih pravic ter obveznosti. V našem okraju je v kolektivih značilen pojav strokovnih kolektivov, ki skušajo prerasti organe delavskega samoupravljanja, ki postajajo neke vrste dirigent. Dobra obveščenost je ena izmed osnov demokracije, zato moramo pazljivo spremljati razvoj tovarniškega tiska in ga usmerjati tudi v načrtovanje problemov komunne. V podjetjih, ki so v izgradnji, nimajo delavskih svetov; nastalo praznino bo zato treba izpolniti z neko obliko soudeležbe kolektiva pri upravljanju.

V vseh občinah pripravljamo družbene načrte za leto 1961 in načrte petletnega perspektivnega razvoja. Ti načrti ne smejo nastajati le iz pobud strokovnjakov, neupoštevajoč želje in pobude prebivalstva, ki bo načrte, ko bodo sprejeti, uresničevali. Predlogi načrtov morajo zato postati predmet širše obravnave. Morda ne bi bilo odveč uporabljati referendum, obliko, ki smo jo že popolnoma zamemarili. Sekcije pri Socialistični zvezi bodo lahko tu odigrale veliko vlogo. V tesnem stiku s prebivalci lahko dopolnijo delo zborov volivcev in druge oblike uveljavljanja državljanskega samoupravljanja in hrkati pa odkrivajo razne nove pojave pri delovanju družbenega upravljanja. Delo sekcij bodo skrbno spremljale občinske komisije za družbeno upravljanje.

Program načrtja tudi vprašanje stanovanjskih skupnosti, ki se v našem okraju doslej še niso uveljavile. Prav tako se ni čutili na podeželju težnja, da bi vloga stanovanjskih skupnosti tam opravljal krajevni odbori.

Poseben problem se je pojavil pri združevanju manjših družbenih posestev s kmetijskimi zadrugami. Po združitvi so delavske svete, ki so prej ta posestva upravljali, razpustili, vlogo upravljavca pa so prevzeli zadrugni sveti pri kmetijskih zadrugah. Odprto je tudi vprašanje delavskih svetov na zadrugnih ekonomijah in zadrugnih obratih. Ker se v vlogi zadrugnikov kot članov zadrug in vloga članov delovnih kolektivov zadrug, ki so ponekod že precejšnji, medsebojno prepletata, oboji pa imajo pravico sodelovati v upravljanju, bo te pojave komisija skrbno spremljala. Prav tako je ostalo pereče vprašanje družbenega upravljanja v zadrugah z zadrugnimi sveti. Ker se zadrugne zadrugne in postajajo ekonomsko vse močnejše, je 70 ali 80 članski zadrugni svet (zato, ker je prevelik, se le težko sestane), neprimerna oblika družbenega upravljanja zadrug. Ponekod že razpravljajo o krajevnih sveti, v katere bi bili izvoljeni predstavniki posameznih področij zadrug in bi o problemih kmetijstva mnogo lažje razpravljali, svetovali in tudi sklepali.

Okrajna komisija za družbeno upravljanje ne bo posegala v probleme družbenega upravljanja na področju občin, ker želi čimvečjo samostojnost občinskih komisij. Te naj se iz svojih pobud in potreb lotevajo dela. Okrajna komisija bo navezovala tesne stike z različnimi komisijami, ki se ukvarjajo s sorodno tematiko, sklicevala bo občasna posvetovanja, člani komisije se bodo udeleževali raznih sej in sestankov, vse v želji, da bi bila komisija res tesno povezana z družbenim razvojem. Da bi številne naloge programa uresničili kar najuspešneje, bo za uresničitev posameznih nalog ustanavljala delovne skupine iz vrst članov komisije

Neprecenljive usluge strokovnjakov

bo nudilo komuni novoustanovljeno občinsko Društvo inženirjev in tehnikov v Novem mestu

V nedeljo, 2. oktobra dopoldne je bil v sindikalni dvorani v Novem mestu ustanovljen občinski zbor občinskega DIT Novo mesto, Republiško zvezo inženirjev in tehnikov so zastopali: inž. Alber, Nučič inž. Marcell Zoraga, ter tehnična sekretarka inž. Hermilina Marolt, iniciativni odbor za ustanovitev okrajnega društva pa predsednik inž. Jože Teršar.

V novomeški občini živi 54 inženirjev, 129 tehnikov in 13 ostalih strokovnjakov, ki imajo vse pogoje za sodelovanje v DIT. Strokovne podružnice so imeli doslej le gradbeni, gozdarski, kmetijski, elektro in tekstilni strokovnjaki. Predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev občinskega društva inženirjev in tehnikov inž. Franc Moretli je v poročilu načrte številne vzroke za ustanovitev občinskega društva. Živimo v obdobju tehnične revolucije. Sodobna proizvodnja, ki vse teže uporablja tehnične pripomočke avtomatizacijo in druga sodobna sredstva, se je že tako razrasla, da zahteva tesno sodelovanje vseh strok. Tehnična inteligenca mora slediti družbe nemu razvoju in se vključiti v sistem delavskega in družbenega upravljanja ter zračati v delavskim razredom v enovitno celoto. Tehnična izobrazba in strokovnost v naglem razvoju ne moreta biti več edino merilo za sodelovanje v DIT ker

novi načini poučevanja v proizvodnji dajejo vse večje število novih strokovnjakov, s katerimi mora biti celovita inteligenca povezana.

Mnogo lepih misli o velikih nalogah novega društva je posredoval inženir Nučič, ki je poudaril, da bodo lahko strokovnjaki, združeni v DIT, nudili občini neprecenljive usluge pri sestavljanju perspektivnih in urbanističnih načrtov, pri izboljševanju organizacije dela v proizvodnji in varnosti pri delu, pri pospeševanju kmetijstva, gozdarstva, prometa in ostalih

panog. Vsklajeno delo strokovnjakov v DIT, na vseh naštetih področjih, bo pomagalo reševati pereče gospodarske tehnične in komunalne probleme v občini.

Prisloži so z obžalovanjem ugotovili, da pogrešajo na ustanovnem občnem zboru predstavnika občine Novo mesto. Pogovorili so se o načrtu dela društva, izvolili upravni in nadzorni odbor ter delegate za okrajno konferenco, na kateri bo ustanovljeno Okrajno društvo inženirjev in tehnikov. Za predsednika občinskega DIT je bil izvoljen inž. Franc Moretli.

Skrb za človeka na prvo mesto!

V petek, 30. septembra, je bilo v sindikalni dvorani v Novem mestu posvetovanje gospodarskih organizacij novomeške občine glede tedna varnosti. Posvetovanja so se udeležili številni zastopniki gospodarskih organizacij, tudi tistih, ki nimajo samostojnih sindikalnih podružnic. Občinski sindikalni svet, ki je sestanek organiziral, je povabil medse tudi zastopnika Društva varnostnih inženirjev in tehnikov LRS Silva Furjana.

Da bo teden varnosti čim uspešnejši, so na sestanku sklenili, naj se v vsakem podjetju ustanovi komisija, ki jo imenuje delavski svet skupaj s sindikalnimi organizacijami in z organi upravljanja. V tednu bodo v vsaki gospodarski organizaciji sklenili izredno zasedanje delavskega sveta sejo upravnega odbora in sestanek kolektiva. Na zasedanjih, sejah in sestankih bodo obravnavali problematiko varnosti pri delu v gospodarski organizaciji, naredili analizo nesreč ter pomanjkljivosti v varnostni

važnosti vprašanj, ki so pripravljena za to sejo. Seja se bo začela ob 9. uri v sejni dvorani OSS v Novem mestu.

VREME ZA ČAS OD 6. DO 16. OKTOBRA:

Nestalno vreme s pogostimi padavinami. Vmesne razjasnitve ne bodo trajale več kot dva dni zaporedoma. Močnejši dež z ohlajitvami je pričakovati med 12. in 14. oktobrom. Dr. V. M.

do delavski kolektivi to zahtevali, kajti le če bodo brez skrbi za svoje otroke v varstveni ustanovi, bosta oče proizvajalec in mati proizvajalka z največjo produktivnostjo mogla prispevati svoj delež k uspehu gospodarske organizacije.

Do danes imamo v okraju 12 predšolskih vzgojnih ustanov in mnogo osnovnih in srednjih šol, kjer se mladina vzgaja

in izobražuje pod vodstvom strokovnjakov. Delovni čas pa se v teh ustanovah na splošno ne sklada s časom zaposlene matere. Mnogi otroci nimajo niti varstva niti pravilne vzgoje v času materine zaposlitve v podjetju ali ustanovi, zato naj bi otroški vrtil delovni čas uredili tako, da bodo varstvo in vzgojo nudili otrokom fakrat, ko so matere zaposlene. Vrtil naj se posebno v popoldanskem času spremenijo v kombinirane ustanove, kamor bodo lahko sprejemale tudi šolskega otroka!

Varstveno-vzgojne ustanove bi morale nastajati povsod tam, kjer so otroci, posebno pa tam, kjer so zaposlene matere. Po vojni smo posebno v mestih gradili mnogo novih stanovanjskih hiš in blokov, nikjer pa ni bilo v gradbeni načrt sprejetih najosnovnejših varstveno-vzgojnih ustanov, kot so: pionirske sobe, sobe za igranje predšolskih otrok, sobe za učence vozače, knjižnice, čitalnice, igrišča, telovadnice, pionirski domovi. Prav tako do danes nismo dovolj mislili na ljudi, katerim bi bila v teh objektih zaupana mladina.

Mnogo navedenega bi mogli osnovati v mestu in na vasi z najmanjšimi finančnimi sredstvi in z vzajemno pomočjo vaščanov ali stanovalcev v stanovanjskih skupnostih.

V bodoče naj bo urejanje objektov za varstvo in vzgojo mladine skrb stanovanjskih skupnosti, z materialnimi sredstvi pa naj jih podpirajo delavski kolektivi, pri katerih bodo posamezni fondzi za potrebe teh ustanov!

Naj torej v letošnjem tednu otroka zastavijo vse sile staršev, upravni organi, društva, ustanove in komunne, da bi se načrtno z družbenim planom začeli reševati tudi problemi varstva in vzgoje otrok v času, ko je mati zaposlena, da bi tako vzgojna in idejna prizadevanja ne zaostajala za gospodarsko dejavnostjo naše nove družbe!

Z A B E L E Ž E N O

Šadovi iznajdljive vztrajnosti

Kmetijska zadruga Skočjan je 1. januarja letos, ko je prevzela ekonomijo Vrh, preusmerila proizvodnjo v hmeljarstvo in živinorejo. Odločili so se za pitanje bebi bif goveda. Kje dobiti primerne prostore? Elaborati, natačaj, investicijsko posojilo? To je način, ki ga najraje uporabljamo. Toda letos je investicijska posojila za kmetijstvo težko dobiti, mnoge prošnje so bile zavrnjene mnogi kmetijski obrati so ostali brez investicijskih sredstev. Jezijo se in kažejo na Investicijsko banko češ ta je kriva!

V Skočjanu ni bilo tako. Zadrugni svet je preudarno pretresel težave. Za izdelavo načrtov je pozorno, na natačaju ne bi uspeli, tako so ugotovili Ozrli so se malo po okolici in kmalu našli rešitev Na ekonomiji Vrh je star hlev, velik in slabo izkoriščen. Le nekaj metrov od njega so svinjaki. Ali se ne bi dal ta morda preurediti in bolje izkoristiti? Imamo svoja zidanja, delavci v deževnih dneh nimajo dela, kaj ko bi poizkusili? Inž. Vizjak jim je nato naredil načrte.

Hlev je imel prej 25 stojišč. Porušili so vmesno steno, uredili krmilni hodnik, preuredili še svinjake in te dni bodo lahko privežali 90 glav mladih goved. Vse skupaj jih je veljalo le milijon dinarjev. Zidarju so dodelili tri stalne delavce, drugi pa so pomagali, kadar je bilo slabo vreme. Ko bo dovolj sredstev, bodo napeljali še vodovod in elektriko.

Zadrugni svet pa razpravlja še naprej. Prvi uspeh jih je spodbudil. Na ekonomiji je velik odprt kozolec. Tudi ta ni izkoriščen. Zazidali bodo severno stran in obe strani, južno pa pustili odprto. Tako bo nastal neke vrste tipski hlev. V njem bo 80 stojišč. Tudi ta gradnja jih bo stala le milijon dinarjev.

Ce bi kmetijska zadruga v Skočjanu gradila nove tipske hleve s 170 stojišči, bi potrebovala 9 milijonov dinarjev. Toda hlevi ne bi bili zgrajeni ne letos ne prihodnje leto. Z dvema milijonoma in iznajdljivostjo bodo premostili vse težave. V Skočjanu je zrastle središče sodobne živinoreje, živinorejska proizvodnja v njem pa bo stekla še letos. Zakaj? Zato, ker niso iskali pomoči drugod, ker so bili skromni, a hkrati iznajdljivi in postrtovalni. Pokazali so pot, po kateri bi lahko šle mnoge zadrugne ekonomije in posestva

MILOŠ JAKOPEC

P. B.

Novi ukrepi v kazensko pravnem sistemu

(Nadaljevanje in konec)

Vse kazenske statistike kažejo, da je največ kaznivih dejanj v neposredni ali posredni zvezi z alkoholiziranimi storilci ter da so tu posebno nevarni tisti, ki se v dajajo alkoholu ter v takem stanju odločijo sodišče, da morajo taki storilci na obvezno zdravljenje biti v kazensko-poboljševalnem zavodu, bodisi v zavodu za varstvo in zdravljenje. Pomembno je tudi določilo, da lahko sodišče naloži storilcu, četudi mu izreče pogojno obsodbo, da se mora zdraviti v zdravstvenem zavodu ali ambulantno s pristavkom, da bo pogojna obsodba preklicana, če storilec ne bo izpolnjeval te obveznosti.

Nov varnostni ukrep, t. j. odvzem premoženjske koristi, bo izpolnil doseženo vrzel. Pogosti so namreč primeri, da pridobijo storilci kaznivih dejanj (n. pr. nedovoljena trgovina, goljufija in dr.) denar.

vrednostne papirje in druge premoženjske koristi. Ta varnostni ukrep omogoča sodišču, da se to storilcu odvzame; če to ni mogoče, se mu naloži, da mora plačati denarni znesek, ki ustreza doseženi premoženjski koristi. Niso redki primeri, ko si doseže s kaznivim dejanjem uradne ali odgovorne osebe (n. pr. direktor, računovodja) premoženjsko korist za ustanovo ali gospodarsko ali družbeno organizacijo; v teh primerih se ta korist vzame tudi tem organizacijam.

Tudi ostala varnostna ukrepa kot preprežitev opravljanja poklica, odvzem voznškega dovoljenja, ki se uporabita takrat, če je storilec že prej kršil prometne predpise in se sme izreči za eno leto do petih let, bosta pripomoška k zatiranju kriminala.

6. V skladu z najnaprednejšimi gledanji na razvoj mladolletnika so predpisi o vzgojnih ukrepih in kaznih za mladolletnike. Tako se sedaj misli-

si mladolletniki, t. j. oseba v starosti od 14 do 16 let, sploh ne sme kaznovati, ampak se sme izreči samo vzgojni ukrep, starejši mladolletniki pa imajo še takozvani mladolletniški zapor. Namen vzgojnih ukrepov je, da se mladolletnim storilcem zagotovijo vzgojni ukrepi. Kazenski zakonik pozna te vzgojne ukrepe; ukrali oddaja v disciplinski center za mladolletnike, strožje nadzorstvo staršev, skrbnika, druga družine ali skrbstvenega organa ter oddaja v vzgojni zavod, v vzgojni poboljševalni dom ali v zavod za defektne mladolletnike. Nov vzgojni ukrep je oddaja v disciplinski center za mladolletnike. Sodišče odda mladolletnika v center, če pričakuje, da bodo kratkotrajni ukrepi dosegli namen. Mladolletnika, ki mu je izrečen ta ukrep, sme sodišče oddati v disciplinski center za določeno število ur ob prazničnih dneh ali za določeno število ur v teku dneva ali nepretrgano za določeno število dni. Pri tem mora sodišče gledati, da mladolletnik ne izgane od rednega pouka. Taki disciplinski centri zaenkrat še niso ustanovljeni vendar so že v teku priprave za ustanovitev. Starejši mladolletniki pa prestajajo kazni mladolletniškega zapora v posebnih kazensko-poboljševalnih domovih.

Pri odmeri kazni je treba upoštevati duševno razvitanost storilca, kar je prišlo do izražaja pri tako imenovanih mlajših polnoletnikih, t. j. osebah v starosti od 18 do 21 let. Tudi proti takim storilcem je možno uporabljati strožje nadzorstvo skrbstvenega organa in oddaje v vzgojni poboljševalni dom, če sodišče ugotovi, da je duševna razvitanost takega mlajšega polnoletnika enaka razvitanosti mladolletnika.

7. Med spremembami v posebnem delu kazenskega zakonika kaže oozoriti, da se je razširil krog kaznivih dejanj, ki se preganjajo na zasebno tožbo ali na predlog okrožnega sodišča. Tako se n. pr. kaznivost dejanja lahke telesne poškodbe po čl. 142-1 KZ preganja na zasebno tožbo. Če pa je bila taka poškodba prizadeta z nevarnim sredstvom, s katerim se lahko tehu hudo poškoduje ali zdravje hudo pokvari, pa začne pregon javni tožilec. Zato bo v bodoče pri lahkih telesnih poškodbah, kjer ni bilo uporabljeno kalcino nevarno sredstvo, vložiti zoper storilca le zasebno tožbo, ne pa podajati predlog na pregon na postajah LM ali pri javnem tožilstvu. Se umestne je pa, da se taki spori ureddijo pri poravnalnem svetu.

8. V skladu s spremembami in z dopolnitvami kazenskega zakonika je bil sprejet 1. januarja 1960 uveljavljen zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o kazenskem postopku. Te spremembe so zlasti zajele postopek zoper mladolletnike, kar je bilo nujno potrebno zaradi najhujših sprememb v kazenskem zakoniku. Manjše spremembe so tudi glede stvarne pristojnosti. Tako sodijo okrajna sodišča o kaznivih dejanjih, za katera je z zakonom določena kot glavna kazni denarna kazni ali zapor in za vsa kazniva dejanja tatvine iz čl. 249-1 KZ. O nekaterih kaznivih dejanjih, to je po pomembnosti, za katere pa je sicer predpisana le zaporna kazni, in o vseh ostalih kaznivih dejanjih, za katera je z zakonom določena kazni strogega zapora ali smrtne kazni, pa določajo okrajna sodišča.

Za te bežen pregled pokaže, da naša kaznovalna politika vedno bolj in bolj uveljavlja načelo humanizacije in resocializacije.

Stefan Simončič

Pred gradnjo nove bolnišnice

Po vsem, kar smo našli v dosedanjih treh nadaljevanjih o načrtih za graditve nove bolnišnice, si oglejmo še nekaj podatkov o trenutnem stanju in zmogljivosti zdravstvenih ustanov v okraju, predvsem pa o stanju in razvoju novomeške bolnišnice.

Pred vojno je bila zdravstvena služba na Dolenjskem slabo razvita. Med vojno se je na Dolenjskem kot glavnem centru NOB v Sloveniji kljub slabim pogojem ta služba kar uspešno razvijala, in sicer tako partizanske bolnišnice kakor civilno zdravstvo. Po osvoboditvi se je začela zdravstvena služba postopno razvijati, vendar zaradi pomanjkanja sredstev še zaostaja za splošnim razvojem in potrebami.

Na področju novomeškega okraja imamo dve bolnišnici, šest zdravstvenih domov, 10 zdravstvenih postaj, 8 pomožnih zdravstvenih postaj in eno obratno ambulanto. Samo število zdravstvenih ustanov je primerno potrebam, drugače pa je z zmogljivostjo posameznih ustanov. Danes hočemo obravnati le problematiko in načrt urejanja ter razvoja novomeške bolnišnice kot našega največjega zdravstvenega centra.

Splošna bolnišnica v Novem mestu oskrbuje vse čenomskega, novomeške in trebanjske področje ter del kočevskega, zasavskega in ljubljanskega področja. V njenem sestavu je sedem oddelkov. Razmeščeni so v treh zgradbah na levi in desni strani Krke: na levi strani v bivši ženski bolnišnici kirurški in ginekološko-poročniški oddelki, na desni strani v bivši bolnišnici usmiljenih bratov interni, infektološki, dermatovenerološki in otroški oddelki ter pljučni, ki je v novi zgradbi za internim oddelkom. V sestavu bolnišnice je še center za medicinsko rehabilitacijo invalidov in materski dom. Le-ta postuje v privatni Malovčevi hiši poleg ginekološko-poročniškega oddelka. Navedene enote vsebujejo 475 postelj, medtem ko je standardnih samo 328. Pred vojno je bilo v sestavu obeh bolnišnic 284 postelj, kar je že tedaj znatno presegalo normative, saj sta bili obe bolnišnici zgrajeni le za 210 postelj (ženska 80, moška 130).

Z graditvijo pljučnega oddelka in centra za medicinsko rehabilitacijo invalidov (pljučni 93, center 25 postelj), so narasli prostori po normativih le za 118 postelj. Iz tega izhaja, da ima novomeška bolnišnica 147 postelj več, kakor določajo normativi. Od tod tudi osnovni problem: postelje so namreč stoodstotno zasedene. Srednjeevropska merila zahtevajo, naj povprečna letna zasedenost postelj ne bo višja od 80 do 82 %, na poročniških oddelkih ne nad 60 %, in otroških okoli 70 %. To se pravi, da se pri nas postelja niti ne ohladi, ko jo zasede že novi bolnik, še več, pogostni so celo primeri, da mora po silo razmer po dva bolnika na eno posteljo. Kakšno more biti stanje v ostalih prostorih, je potem dovolj jasno. Se drastičneje ponazoritev pa kaže dejstvo, da n. pr. na ginekološko-poročniškem oddelku služi soba v izmeri 5 x 3 za šok prostor, laboratorij, oddelčno administracijo, priročno skladišče in izpiralnice. Kako to deluje na bolnice in osebe, ki tam dela, si lahko predstavljamo vsak, ne le tisti, ki tam dela in to doživlja iz dneva v dan.

Kljub takemu stanju se storitve bolnišnice iz leta v leto večajo in so v primerjavi s predvojnimi narasle za nad 120 %, v posameznih letih pa takole:

Leto	Število postelj	Število bolnikov	Število dni	Zased. postelj v %	Povprečna doba zdravljenja
1938	284	4.674	67.997	65,4	14,5
1948	304	4.969	64.250	57,8	13,0
1950	318	7.113	91.789	79,0	12,9
1952	306	7.879	89.437	80,0	11,0
1953	320	7.210	83.180	71,3	11,5
1954	273	8.082	108.968	80,5	13,4
1955	273	9.189	121.921	89,3	13,0
1956	373	8.879	120.827	88,6	13,6
1957	376	9.029	124.155	98,3	13,7
1958	436	11.352	139.134	90,75	12,25
1959	436	11.447	147.465	92,64	13,06

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se je v primerjavi z letom 1938 v razdobju 20 let število bolnikov v novomeški bolnišnici povečalo za 6773 ali 144 %, število osebkih dni se je dvignilo za 81.488 ali 119 %; povprečna zasedenost postelj se je zvišala od 65,4 na 92,7 %, povprečna doba zdravljenja se je zmanjšala od 14,5 na 13,06 dni, upoštevajoč, da je bilo leta 1959 le 152 ali 53 % postelj več. Do konca leta 1959 je bilo nameštenih v stare prostore nad 60 postelj, s tem pa se je znatno zmanjšala površina in prostornina za postelje, ki je sedaj daleč pod določenimi normativi.

Znaten porast števila oskrbovancev močno presega povečano zmogljivost bolnišnice. Če upoštevamo še dejstvo, da mora bolnišnica marsikaterega bolnika odkloniti zaradi pomanjkanja prostorov, vidimo, da je nujno potrebno povečati njeno zmogljivost. To kaže in narekuje pregled bolniških postelj na 1000 prebivalcev; le-ta je v okrajnem merilu le 3,6, medtem ko je stanje drugod takole:

V LRS 6,9 bolniških postelj na Danskem 13,0, na Švedskem 11,7, v Angliji 11,6, v ZDA 11,1, v Zahodni Nemčiji 10,8 bolniških postelj na 1000 prebivalcev.

Upravni odbor bolnišnice je sprito razmer v sodelovanju s predstavniki OBLO in OLO že leta 1958 začel delati na pripravah za dograjevanje bolniških zgradb. Ustanovljen je bil pripravljalni odbor, ki je zbral vse potrebne podatke za gradnjo nove bolnišnice. Po analizi dejanskega stanja je bil izdelan investicijski projekt, katerega je IS Ljudske skupščine LRS (podpredsednik Viktor Avbelj) pod št. 1694/4-60 tudi potrdil.

Po tako utemeljenih podatkih in znani, preči problematiki, s katero se že vrsto let bori novomeška bolnišnica in njen poštvovalni kader, je bilo upravičeno pričakovati, da bodo vsi odborniki OBLO Novo mesto v celoti glasovali za predlog o graditvi nove bolnišnice v Novem mestu. To se je na skupni seji obeh zborov OBLO Novo mesto 19. avgusta tudi zgodilo. Ker se začetna sredstva za gradnjo zagotovljeni, lahko samo tople pozdravne skrb ljudske oblasti in prizadevanje organov za zdravstvo okraja in občine Novo mesto da bomo v treh letih dobili sodoben, osrednji hospitalizacijski center za naš okraj. Nihe ne dvomi da bo nova bolnišnica v Novem mestu ena največjih povojnih pridobitev na področju zdravstva za delovne ljudi Dolenjske, Spodnjega Posavja, Bele krajine in Kočevskega.

ZUHANJE POLITIČNI TEDENSKI PREGLED

V središču zanimanja svetovne javnosti je bil zadnji teden korak zastopnikov petih držav na zasedanju Generalne skupščine OZN v New Yorku, ki so predlagali Generalni skupščini resolucijo z namenom, ublažiti mednarodne napetosti oziroma pripraviti oba bloka do tega, da bi se začela spet pogajati. Zastopniki petih držav so bili predsednik Tito, predsednik Naser, predsednik Kwame Nkrumah, predsednik Sukarno in premier Nehru. Predlagali so, naj bi Generalna skupščina priporočila predsedniku ZDA Eisenhowerju in predsedniku sveta ministrov ZSSR Hruščevu, da bi se sestala bodisi sama ali v navzočnosti nekaterih državnikov, vsekakor pa pod okriljem Združenih narodov, in skušala doseči vsaj majhen napredek iz sedanjega zastoja v pogajanjih med Vahodom in Zahodom.

Kakor je bilo pričakovati, je predlog petih držav vzbudil po vsem svetu ogromno zanimanja in v glavnem odobravanja. Ne samo svetovni tisk, radio, televizija, svetovno javno mnenje, ampak tudi delegati na XV. zasedanju Generalne skupščine so navdušeno pozdravili ta predlog, ko ga je v svojem govoru pred skupščino pojasnil predsednik Indonezije Sukarno. Ni dvoma, da je korak zastopnikov petih držav posledica globoke zvesti, da so državni pred svojimi narodi odgovorni za svetovni mir in dolžni storiti vse, kar je v njihovi moči, da bi se mir ohranil in utrdil, kakor je dejal predsednik Tito.

Zal, pa je treba povedati, da je kljub ugodnem sprejemu, na katerega je predlog naletel v svetovni javnosti, odgovor obeh blokovskih strani precej nezadovoljiv. Najbolj odklonilen je bil odgovor predsednika ZDA Eisenhowerja, ki je dejal, da se bo sestala s sovjetskimi premierni Hruščevom le, če bodo poprejšnji razgovori pokazali, da je Sovjetska zveza »pripravljena vrniti se na pot miroljubnih pogajanj«. Doda je, da v izjavah ali dejanjih sovjetske vlade ni nič takšnega, kar bi ustvarilo prepričanje, da bo morebitni sestanek med njim in Hruščevom uspešen. »Ne bi hotel sodelovati v formalni potezi«, pravi Eisenhower, »ki bi v sedanjih okoliščinah lahko ustvarila popolnoma zgrešen in napačno tolmachen vtis po svetu.«

Zanimivo pa je vsekakor tudi stališče britanskega premiera Macmillana, ki je po dolgem omahovanju je prišel osebno v New York, da bi sodeloval na XV. zasedanju Generalne skupščine. Macmillan je dolgo veljal za nekakega posrednika med Washingtonom in Moskvo, toda po neuspehu pariške konference je to očitno razočaral in trenutno nima nobene želje po posredovanju. Formalno britanska delegacija na zasedanju Generalne skupščine sicer ne kritizira predloga petih, saj je bil med njimi tudi premier Nehru to je predsednik države, članice Britanske skupnosti narodov, toda praktično daje Macmillan tudi v tem vprašanju podporo predsedniku Eisenhowerju. Tudi govori, ki ga je imel premier Macmillan pred Generalno skup-

ščino, je razočaral v dveh bistvenih vprašanjih: v vprašanju razorožitve in v vprašanju oboroževanja Zvezne republike Nemčije.

Toda stališče britanskega premiera je samo eno izmed znamenj trenutne krize, v kateri so mednarodni odnosi, predvsem pa odnosi med obema blokoma, pričakovati je bilo, da bodo blokove države ugodneje odgovorile na pobudo petih držav, toda trenutno vse kaže, da se je položaj le še bolj zaostрил, saj vztrajanje na ekstremnih pozicijah in postavljanje za drugo stran nesprijemljivih pogojev nikakor ne moreta pripeljati do pogajanj. Seveda so to šele prve reakcije, prvi

Pobuda petih držav

odmevi na pobudo zastopnikov petih držav in zato je nemogoče oceniti njene daljnosežne posledice. Resolucija bo brez dvoma pokazala ves svoj pomen šele v prihodnosti, čeprav je že zdaj jasno, da pomeni doseg skoraj edinstven korak v svetovni diplomaciji, edinstven predvsem zato, ker odpira izredno široke možnosti izvenblokovskim državam za posredovanje med obema blokoma, za pomiritev vplivanja na razburkane blokove strasti in za izglajevanje medsebojnih trenj. Pobuda zastopnikov petih držav je hkrati pokazala, da reševanje svetovnih problemov, posebno, kadar gre za vprašanje vojne ali mira, nikakor ni več izključna zadeva obeh blokov in obeh vodilnih vesilov in njih.

Preprečujemo skisanje (cikanje) vino

Zadnja kontrola kakovosti vin po gostinskih obratih novomeške občine je našla precej skisanega (cikastega) vina. Skisanje povzročajo drobne bakterije osetne kisline, ki razkrajajo alkohol (pa tudi sladkor) v osetno kislino in vodo. Te bakterije lahko pridejo v vino že z grozdem, posebno hitro se pa razvijajo pri veliki toploti. Za razvoj potrebujejo kisik (zrak), zato se posebno hitro razvijajo v nepolnih sodih, v katerih se nahaja zrak.

Majhno množico osetne kisline vsebuje skoraj vsako vino. Pri težkih vinih ta kislina ne pride tako do izražaja. Ko pa teška vina zmešamo (režemo) z lahkimi vini in tako znižamo alkohol, udari cik močno na dan. Zato je kontrola vina ugotovila največ primerov cik posebno pri vinu, dobavljenem pri podjetjih, ki imajo navado, vino mešati (režati).

Osetne bakterije, ki povzročajo cik, se zaredijo v vinu največkrat že med kipenjem (vretjem) mošta. Da to preprečimo, moramo že pri trgatvi odbirati gnilo in najedeno grozdje od zdravega, kar tako grozdje vsebuje kalj bolezni. To velja zlasti za črtno, ki kipi (vre) dalj časa na tropu. Posebno je nevarna pokvarjena posoda. Med dolenjskimi vinogradniki je namreč razširjena slaba navada, da puste nekaj litrov vina v sodu, češ da se sod tako bolje ohladi. Vino v sodu pa se skisa in s tem pokvari mošt. Zato je nujno potrebno, da sod pred ponovnim polnjenjem zakuhamo s 3 do 5 odstotno raztopino sode (na 10 litrov vode damo 30 do 50 dkg sode). Na vsakih 100 litrov vsebine damo vsaj

galka kljub sladkobi bila cikasta, vinogradnik se je pa kontrolnim organoma čudil od kod cik. Takih vinogradnikov je najbrž več in zato smo napisali tale pouk, da pozneje pri prodaji vina in kontroli gostinskih obratov ne bo razočaranja.

Na koncu moramo še povedati, da se skisanje (cikanje) vina lahko samo prepreči, ne more pa se pozdraviti. Nadaljnje skisanje lahko samo ustavimo in to najbolj zanesljivo s prekuhavanjem (pasteriziranjem) malo skisanega vina, ker bo vročina (70 do 90 ° C) uničila glivice osetne kisline. Pri malo skisanem vinu lahko ustavimo nadaljnje kisanje tudi z močnim žveplanjem. Malo skisano vino se lahko prekuha tudi v žganju. Iz močno skisanega vina pa lahko napravimo samo dober kis in ničesar drugega. Če hočemo, skisano vino uporabiti za kuhanje žganja, mu moramo najprej z dodatkom sode odvzeti osetno kislino. Osetna kislina je namreč hlapljiva in bi pri kuhanju žganja (destiliranju) prešla v žganje.

Pripominjamo, da kakor vino, napada glivice osetne kisline tudi sadjevec. To, kar smo napisali za vino, velja tudi za sadjevec.

Ker je skisanje (cikanje) najbolj nevarna in najbolj razširjena bolezen vina in sadjevca, smo napisali to opozorilo vinogradnikom in gostinski obratom v pouk.

Kratke z raznih strani

Nekdanja britanska kolonija v Zahodni Afriki Nigerija je postala neodvisna. 5. tem se je število neodvisnih Afričanov povečalo za 35 milijonov ljudi. Kljub velikim razlikam znotraj same Nigerije ima nova afriška država vse gospodarske pogoje za hiter razvoj. Nigerija je že zaprosila za sprejem v OZN in bo postala 99. članica svetovne organizacije.

V Scarboroughu v Veliki Britaniji se je začela letna konferenca laburistične stranke v zelo zaostrenem in napetem vzdušju. Nihe si ne upa napovedovati, kakšno bo konca te konference. Znano je, da vlada trenutno v laburistični stranki Velike Britanije glade nesoglasja, predvsem glede vprašanja nacionalizacije »javnega imetja« in glede obrambne politike.

Organizacija za kmetijstvo in prehrano OZN (FAO) je v letnem poročilu sporočila, da se je kmetijska proizvodnja na svetu povečala v zadnjih letih za 2 %, medtem ko znaša prirastek prebivalstva 1,6 %.

V Celovcu je bilo zborovanje članov organizacije Kärntner Heimdienst, v kateri so združena razna nemška nacionalistična in šovinistična društva. Na zborovanju so navdušeno »napadli« vladni onustek zakona o rabi slovenskega jezika v korotkih uradih in -mu napovedali boj.

Na Dunaju je končala delo konferenca Mednarodne agencije za atomsko energijo. Šest jugoslovanske delegacije na tej konferenci je izjavilo, da je letošnje zasedanje odprlo možnosti za razširitev dejavnosti Mednarodne agencije na mnogih važnih področjih.

OBJAVE — RAZPISI — ODLOKI — OBVESTILA

Odredba o obveznem zatiranju čebelne nosečnosti

Na podlagi prvega odstavka 5. člena Temeljnega zakona o varstvu živine pred kužnimi boleznimi (Uradni list FLRJ št. 29-291/54) v zvezi z 2. točko 42. člena Zveznega zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ št. 29-291/57) ter 2. točko 28. člena Statuta občine Novo mesto je Svet za kmetijstvo in gozdarstvo Občinskega ljudskega odbora Novo mesto na svoji seji dne 17. septembra 1960 izdal

ODPREBLO

o obveznem zatiranju kužne bolezni čebelna nosečnost na območju občine Novo mesto

1. člen

Da se prepreči in zatira širjenje kužne bolezni čebelna nosečnost, ki se pojavlja v vedno večjem obsegu na območju občine Novo mesto

Obvestilo Stanovanjske skupnosti v Novem mestu

Vsa podjetja, ustanove, hišne svete in hišne lastnike, ki so prejeli odločbe za stanarino oddanih stanovanj prosimo, da odvedejo 3 odstotke stanarine od 1. januarja 1960 dalje Stanovanjski skupnosti na račun pri Komunalni banki v Novem mestu.

Tekoči račun stanovanje skupnosti -Center- 606-70

2-458

Tekoči račun Stanovanjske skupnosti -Kandija- 606-76

2-459

Tekoči račun Stanovanjske skupnosti -Bršljin- 606-60

2-460

Labko plačate tudi v gotovini v pisarni Stanovanjske skupnosti. Vsa pojavnila dobite na tajništvo Stanovanjske skupnosti Novo mesto (pisarna v Domu ljudske prosvete).

Naknadni razpis prostih mest v šolstvu

Na podlagi 244. in 245. člena Zakona o javnih uslužbenih, 7. člena Pravilnika o izvajanju razpisov uslužbenih mest za učno in vzgojno osebje (Objave Sveta za šolstvo LRS št. 2 — 1. maja 1958), na predlog Komisije za razpis delovnih mest za učno in vzgojno osebje pri OBLO Novo mesto in sklepa Sveta za šolstvo pri OBLO Novo mesto izdajam naslednji:

NAKADNI RAZPIS

prostim uslužbenim mestom za učno in vzgojno osebje na šolah in drugih vzgojnih ustanovah v občini Novo mesto:

Mirna peč:

1 profesor ali predm. učitelj z nemščino oz. angleščino;

Pogoj: Univerza ali VPS -diplomo; dodatek 3.000 din in samsko stanovanje

Učiteljice. Novo mesto;

1 profesor za zgodovino oz. zemljepis;

Pogoj: Univerza; samsko etanovanje.

Predsednik

Sveta za šolstvo:

Sergej Thorževsky, l. r.

DOPISNA ŠOLA V LJUBLJANI

razpisuje vpis

v I. letnik dopisne ekonomske srednje šole

v I. in II. stopnjo dopisne splošnoobrazovalne šole (osemletke),

v I. stopnjo jezikovnega tečaja za nemški ali italijanski jezik.

Pravico do vpisa v vse šole imajo člani organizacije Zveze borcev in otroci padlih borcev.

Šole in učbeniki so brezplačni. Šole in v tečajih tudi jezikov se lahko vpisujejo tudi člani sindikata.

Začetek šolanja bo v mesecu oktobru za vse šole razen za administrativno, ki se bo začela v januarju.

Prijave pošljite do 20. oktobra na naslov:

DOPISNA ŠOLA,

Ljubljana Linhartova 3.

Program, prijavitelj in navodila za vpis in šolanje v Dopsni šoli dopisne ekonomske srednje šole, v I. in II. stopnji in občinskih odborih ZB, pri občinskih in okrajnih sindikalnih svetih ali v Dopsni šoli, Ljubljana, Likovarska 3, telefon 39-943

Za posebne informacije priložite znamko za odgovor v znesku 20 din.

Razpis Uprave za ceste LRS

Uprava za ceste LRS razpisuje naslednje dve delovni mesti pri Tehnični sekciji v Novem mestu: 1. mesto inženirski uslužbenec na sedežu sekcije. Pogoj: niža strokovna izobrazba, po možnosti s praksno in pisarniški službi.

2. mesto referenta za bančno poslovanje in likvidirani računov. rednovodstvo sekcije. Pogoj: srednja ali niža strokovna izobrazba. Prednost imajo kandidati z večjo izobrazbo oziroma praksno izobrazbo. Dne in sprejema prošnje Uprava za ceste LRS, Tehnična sekcija, Novo mesto, Ljubljanska 3.

Predstavljamo: Trgovsko podjetje »Zadružnik«

Letos avgusta so odborniki OBLO Novo mesto na seji potrdili ustanovitev trgovskega podjetja »Zadružnik« v Novem mestu. Obiskali smo direktorja tov. Alfonza Čučnika, ki nam je povedal marsikaj o vzrokih, ki so narekovali združitve podjetja »Vino« z novim podjetjem »Zadružnik«, ki je prevzelo delavnost prejšnje Poslovne zveze Novo mesto. Našel nam je številne naloge novega podjetja in tudi nekaj težav, brez katerih pač nikjer ne gre.

Ustanovitev podjetja »Zadružnik« je narekovala več vzrokov. Opravljalo bo dejavnosti: Poslovne zveze Novo mesto, ki je v likvidaciji, in podjetja »Vino« Novo mesto, ki se nam je pridružil. Osnovna naloga je odkup kmetijskih pridelkov, to pa podjetju hkrati omogoča učinkovito preskrbo Novega mesta. Zato je obdržalo obe poslovalnici za sadije in zelenjavo.

Oglejmo si najprej vzroke za združitve podjetij. Najmočnejša izpodbuda je bilo spoznanje, da bo na našem področju v odkupu in preskrbi lažje delovalo podjetje, ki bo gospodarsko močno. Poslovni prostori, člani kolektiva, prevozna sredstva in vse drugo je zdaj združeno in bolj gospodarno uporabljeno, ševeda po so močnejša tudi osnovna sredstva.

Obseg poslovanja novega podjetja Zadružnik je znatno večji od onega pri odkupnih podjetjih doslej. Poslovna zveza Novo mesto je imela svoje odkupno področje omejeno, mi pa lahko odkupujemo ječmen in tudi kamorkoli blago prodajamo. Odkup je velika naloga, zato ga pojmujejo kar najresnejše. Podjetje se zato že od vsega začetka trudi organizirati dobro odkupno mrežo. Razen sadija, zelenjave ter ostalih kmetijskih pridelkov odkupujemo tudi živino, zavrato, prašiče. Te prodajamo predvsem domačim mesarskim podjetjem, ker pa je precej presežkov, jih prodajamo tudi ljudem našega okraja. Gostinška podjetja oskrbujejo z vinom, a prvom ter z drugimi alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami. Nova vrsta dejavnosti je oskrba z gradbenim materialom. Na prvi pogled je morda malo čudno: odkup materiala v eni vrsti, vendar zadeva ni tako neposredna, kot kaže na prvi pogled.

V kmetijstvo investiramo zadnjih letih velike zneske, zato se je investicijska dejavnost močno povečala tudi v kmetijskih združenjih. Te pogosto ne morejo najti gradbenega materiala za manjše, pa tudi za večje gradnje. Naše podjetje jim bo tu prisloško na pomoč. Ni gospodarsko, da bi iz vsake zadrage, ki gradi, nekdo iskal potreben material na tržišču; vsi vemo, da ga je težko najti. Raže osterbimo vse to zadrugam mi in jih rešimo številnih težav.

Primerljivi skladišč se nimamo. Razvoj kmetijske proizvodnje jih še dalje odločneje zahteva. Pomagamo si tako, da blaga ne skladiščimo. To je tudi mnogo ceneje. Mi kupimo blago od zadrage, morali bi ga naloziti in odprejeti v naše skladišče tam spet razložiti in pred odpremo naročniku se enkrat naloziti. Mnogo enostavneje je, da

kmetijska zadruga kot proizvajalec blago po našem nalogu odpošlje direktno naročniku. To je v večini primerov izvedljivo, saj so naše zadrage že toliko močne, da je tudi za njih neogospodarsko odkupovati količine, ki so manjše od vagonovskih. Po nekateri proizvodnji, pri katerih to ni izvedljivo, ker je proizvodnja še premajhna. Tam se seveda skladiščanju ne moremo izogniti, ker moramo v skladišču nabrati toliko blaga, da ga je dovolj za vagonovsko pošiljko. Kmetijske zadrage so se že v veliki meri usmerile predvsem v kmetijsko proizvodnjo. Mnoge izmed njih imajo težave s prodajo svojih izdelkov na tržišču. Spet smo tu mi, ki jim v takih primerih pomagamo in posredujemo njihov proizvod potrošnikom. To velja predvsem za manjše zadrage, v večji ali manjši meri pa za vse, saj se v obliki poslov težko, po svetilo tudi komercialni službi.

Skrb za ozimnico Novega mesta

Vaše bralce bo gotovo zanimalo kaj smo ukrenili in kaj še nameravamo, da bi prebravali, oskrbeli dobro ozimnico. Kropirja je letošnje dovolj; ponudba je zelo velika, tako da tu ne bo težav.

Presežke kropirja smo vsa leta doslej zlahka prodali v ostalih republikah. Gotovo se mnogi spominjajo prave poplave tujih nakupovalcev, ki so vsako jesen na našem področju povpraševali za kropirja in cene v svojo škodo dvigali. Letos tega ne bo. Ostale republike, ki so bile doslej naš največji odjemalec kropirja, so zadnji dve leti zelo povečale domačo proizvodnjo, ki letos v večini primerov že zadostuje njihovim potrebam. Zato bomo letos presežke kropirja malo težje prodali kot doslej.

Jabolki in zimskega sadja je po dosedanjih ocenah na našem področju dovolj, čeprav letina zaradi spomladanske pobeže ni bila najboljša. V primeru, da bi se ta predvidevanja pokazala kot neutemeljena, pa imamo dovolj možnosti za odkup zmrznega sadja na Štajerskem. Dovolj bo tudi zelja, repe in vsega, s čimer gospodinjice jeseni napolnijo shrambe. Tudi letos bomo tako kot lani novomeškim potrošnikom nudili vse, kar potrebujejo za ozimnico, v naših skladiščih v Briljnu pri železniški postaji.

Tu bi rad mimogrede omenil težavo, katero nam morda nihče povzroča: gostinšarji podjetja, ustanove in drobni po-

trošniki iz Novega mesta, v mislih imam kropirja, pa tudi nekatere druge jesenske pridelke, ki jih potrebujemo za ozimnico. Vsi našeti še vedno živijo v dobri veri, da bodo dobili najboljši pridelke neposredno pri kmetu proizvajalcu. Hodi po vaseh, ogledujejo, tržijo in kupujejo ter s tem povzročajo nepotrebno zmedo in hkrati dvigajo cene. Nematokrat se primeri, da sta gospodinja in tudi nakupovalec, živeli v dobri veri, da je kropirj tolmince najboljše za juho, kupila tak kropirj od kmetja in ga seveda preplacala (saj pravimo: kdor dobro kupi - dvakrat kupi), pojeje pa sta doma ugotovila, da jima je kmet podalcali kropirj merkur...

Poudarjam da imamo v našem skladišču na razpolago dovolj kropirja raznih vrst, od tolmince, vsa belega in gorenskega pa vse do merkurja in da lahko vsak potrošnik dobi v našem skladišču po zmernih cenah kropirj iste vrste, ki mu najbolj ugaja.

Vsi, ki so vajeni kupovati po starem načinu, »direktno« od kmeta, bodo naredili neprecenljivo uslugo sebi in nam, če svoj dosednji način kupovanja opuste.

TA PROSTOR SMO ODPSTOPILI TRGOVSKEMU PODJETJU »ZADRUŽNIK«

Za investicijsko izgradnjo. Stroji so bili zastarali in prostori pretesni. Najdeli so več posojil; nekatera izmed njih bremenijo kolektiv se danes, navzile vsi težavam pa so vztrajne in delovne članice kolektiva uspešni razvoju.

Predsednica sindikata tov. Zofka Šopčič je po kratkem nagovoru razčlenila št. delavkam, ki so v kolektivu več kot 10 let, in predsednicam dosednjih delavskih svetov in upravnih odborov darilo kolektiva - majhno materialno priznanje. Obratni delavski svet obkara Kostanjevica je vsesmi kolektiv čestital in poklonil soplek ter umetniško silko. Po slavnostnem delu se je zvrstil kulturni del programa z uspešni pevskimi točkam in recitacijami, nato pa je sledila družabna prireditve.

Deset let DS v Industriji perila

Kolektiv Industrije perila Novo mesto je v soboto, 1. oktobra, slovesno praznoval 10-letnico delavskega samoupravljanja. Med gosti so opazili podpredsednika OLO Ludvika Goloba, tajnika OSS Jazna Ušeniča, sekretarja Občinskega komiteja ZKS Mira Thorzevskega in tajnika OSS Staneta Zupančiča.

O uveljavljanju in delu organov delavskega samoupravljanja v preteklem desetletju je govorila naj-

prej Manica delavskega sveta Marija Sitar, nato pa predsednica sedanjega delavskega sveta Anica Lavrič. Iz obeh govorov smo spozneli le nekaj kratkih ugotovitev, ki dokazujejo velik napredek kolektiva, ki se že vsa leta po vojni bori z osnovno težavo - delovnimi prostori.

V preteklem desetletju je v organizaciji delavskega samoupravljanja v Industriji perila sodelovalo 23 delavk, kar pomeni, da je skoraj

Skupina delavk, ki so v Industriji perila že več kot 10 let. Za vztrajno in pošteno delo so na prazni desetletnici delavskega samoupravljanja prejeli zlate verižice, skromno priznanje kolektiva za zvesto in dolgoletno usvajanje

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Nedavno tega so v Centralnem svetu Zveze sindikatov Jugoslavije razpravljali o urejanju delovnih razmerij. Zakon o delovnih razmerjih velja že tri leta. V tem času se je pokazalo, da zakon ni vselej vsaklšen s sistemom delavskega in družbenega upravljanja pri nas. Zaradi predpisov je prišlo do mnogih nejasnosti, do sporov in podobnih težav. Ob razpravah sta nastala pravzaprav dva predloga. Eni se ogrevalo za to, da bi zakon še bolj razširili in dali vanj še bolj podrobna določila o tem, kako naj v podjetjih urejajo delovna razmerja. Gre torej za še bolj centralistično urejanje delovnih razmerij, in za to, da bi z administrativnimi ukrepi uveljavljali zakonske predpise.

Praksa pa opozarja prav na nasprotno. Številne določbe v zakonu več kot očito dokazujejo, da tako širok zakon omejuje in ovira delo samoupravnih organov in da bi bilo treba zakon pravzaprav prečistiti in pustiti v njem le najosnovnejša splošna določila. Podrobneje naj bi delovna razmerja urejali kolektivni sami s svojimi pravili oziroma pravilniki. Razumljivo, da se za tako smer, če tako rečemo, ogrevamo tudi mi.

S krepitvijo socialistične demokracije in ob večji materialni osnovi samoupravnih organov bo prav, če bodo tudi določila o delovnih odnosih zares okvirna. Nemogoče je namreč, da bi v takem zakonu do vseh podrobnosti določili vse posebnosti teh odnosov. Rečimo, pristojnosti komisij bodo v različnih podjetjih zelo različne, pač glede na njihovo organizacijo. Tudi počitek med delom in podobne stvari je težko določiti enotno in za vse.

Urejanje delovnih razmerij

ne da bi pri tem upoštevali proizvodni proces. Toda to so le primeri. Delo in življenje terjata bolj samostojno urejanje dobrih delovnih odnosov.

Na posvetu so se dogovorili, da ne kaže popravljati sedanjega zakona, ampak da je treba izdelati pravi zakonik o delu, kjer bo delu kot takemu dan pravi pomen, pravo vrednotenje nasploh.

V minulem tednu je bila tudi seja Zveznega izvršnega sveta. Sprejelih je bilo precej osnutkov novih zakonov, med drugim osnutek zakona o tisku in drugih oblikah informacij, pa tudi precej predpisov in uredb. Bralce bi seznanili z osnovnimi potezami zakona, ki predvideva, da bodo gospodarske organizacije oddvajale del sredstev v skupni rezervni sklad občine. Iz tako obravnanih sredstev bo občina lahko izplačevala minimalne osebne dohodke tistim podjetjem, kjer bo gospodarjenje začelo v težave. Ta sklad bo prav gotovo bolj povezal interese proizvajalcev v komuni, kajli vprašanje je, če bodo delavci pristali, da se iz takega rezervnega sklada pokriva plače tudi podjetju, ki bo začelo v finančne težave iz osebnih razlogov, zaradi slabega gospodarjenja in podobno. Prav gotovo bodo zbori proizvajalcev ob takih primerih morali temeljito razpravljati, ali je določeno podjetje upravičeno, da dobi pomoč iz rezervnega sklada ali pa bo včasih vendarle boljše, da podjetje zaradi neodgovornega poslovanja, ki ga je zakrivilo vodstvo in delavski svet, propade. Ali kol pravimo po domače, gre na boben.

Zvezni izvršni svet je mimo tega predpisa sprejel še osnutek sredstev o profesionalni rehabilitaciji vojnih in mirovinskih invalidov in še nekatere druge spremembe posameznih gospodarskih predpisov.

vsak član 378-članskega kolektiva bi aktivni upravljalci. Na 83 sejah so članice delavskih svetov in upravnih odborov razpravljale in reševale številna vprašanja ter se hkrati učile upravljanja. Leto 1950, ko je bil izvoljen prvi delavski svet, je bilo zaposlenih le 23 žena, ki so predelale v razne vrste perila 243.884 kv. m blaga in naredile za 113 milijonov 938 tisoč dinarjev bruto proizvoda. Danes dela v kolektivu 279 ljudi, pretežno žena, ki so lani predelale 990.413 kv. m blaga in naredile za 565.936.069 din bruto proizvoda. Leto 1954 je za kolektiv pomembno, ker je podjetje takrat pridelalo

(Nadaljevanje)

Zakaj imajo znanstveni in osebne zveze odločilno vlogo? Ker so sredstva centralizirana, ker jih razdeljuje od vrha navzdol, je razumljivo, da lahko prevladajo čisto subjektivna merila in momenti. Če si koga od »odločujočih« poznal, si z zahtevanjem po investicijski ali z elaboratom laže prodal. Take pojave bomo v celotni odpravi le z decentralizacijo sredstev torej tako, da bomo odpravili materialno osnovo, na kateri se je slabost razvijala. Centralizacija sredstev je treba čimprej in čimbolj omejiti, sredstva pa prenesti na proizvajalce, ki so jih ustvarili. Ti naj jih sami vlagajo v dobro organizirano in dobro razporedeno mrežo komunalnih bank. Te bodo nato tako vlogovna sredstva razdeljevale in interesom na osnovi pogajanj. Kdor bo bolj konkurenčen, ta bo sredstva dobil. Enak način bo treba osvoboditi tudi v deviznem sistemu.

NERAZVITA PODROČJA?

Vsi se želimo hitro razvijati, naglo gospodarsko napredovati, graditi nove tovarne in čimveč proizvajati. Za vse to pa potrebna sredstva. Za vse tisto, kar je v tovarni jih že nekako izviramo, toda tovarne potrebujemo delavce, ti pa morajo nekje stanovati in živeti ter zadovoljiti vse svoje potrebe. Nanje smo pozabili. Vozijo

Zakaj tako?

Na zadnji seji Zbora proizvajalcev OBLO v Sevnici so odborniki obravnavali med drugim tudi izvršitev polletnega plana po podjetjih. Predstavnik podjetij, ki so seji prisostvovali, so se šušili nekaterim podatkom. Tako je n. pr. poročevalce na seji DS v Jugoslavini povedal, da je bil zboru prikazan uspeh Jugoslavina za prvih šest mesecev kot negativni, čeprav je kolektiv izvršil svoje polletno obvezo s 112 odst. Pri analizi se je izkazalo, da je referent na občini samovoljno zahteval, naj se proizvodnja prikaže v količini, kot je prodana. Razumljivo je, da je ta številka nižja, saj ni podjetja, ki ne bi imelo prav nobenih zalog svojih izdelkov.

Do sem je to lahko tudi napaka. Bolj nerazumljivo pa je »opravičilo« za ta navidezni ispad, ki ga omenjeni referent daje v tekstnem delu poročila zboru proizvajalcev. Podjetje je sorazmerno visoko preokaraženje utemeljilo s tem, da se je kolektiv odločil, da ne bo ustvil proizvodnje zaradi remonta, temveč da bo remont opravil med redno proizvodnjo, kar zahteva veliko več naporov in intenzivnega dela. »Opravičilo«, ki si ga je v svoji domišljiji zamislil omenjeni referent, pa pravi, da je prišlo do ispada v tem podjetju zaradi tega, ker so se manjši odnosi med predelavo hrasta in kostanja, ker ima hrast manjši odstotek tanina kot kostanj (kar je sicer res) itd.

Delavski svet se upravičeno leži na tako prikazovanje podatkov. V upravi pravijo, da jih z občine ni nihče vprašal kaj »če o izvršitvi planov. Na občini pravijo, da tega referenta ni več, da je delovno mesto prazno in je res narobe, ker je tako izkrivil podatke.

Zakaj je vse to potrebno in komu koristi?

Zadružnik svet Kmetijske zadrage Dragatuščanov je tudi letos pridelal za svoje člane, vodstvo aktivna mladih zadrugnikov in vodstvo pionirske šolske zadrage poučno ekskurzijo. V dveh dneh (25. in 26. septembra) je 42 udeležencev videlo marsikaj novega in zanimivega. V Zagrebu so si ogledali veleoselem in Maksimir. Obiskali so rojstno hišo Maršala Tita v Kumrovcu in bližnji okolice. Od tam so odpotovali proti Mariboru, kjer so obiskali hidroelektrarno Mariborski otok in Kmetijsko poselstvo Košaki pri Mariboru, nato odšli v Ptuj, kjer so obiskali muzej in okolico Ključevega ter končno še vrelec v Rogaski Slatni. Program ekskurzije je bil zelo obsežen, navzile temu pa je pomenila za vse udeležence pouk in razvedrilo hkrati. Povsod so jih sprejeli zelo gostoljubno, še posebej pa na Kmetijskem posestvu Košaki pri Mariboru.

Kmetijska zadruga Dragatuščanov prileja takšne ekskurzije vsako

Dopisujte v Dolenjski list!

Kakšna je resnica o posestvu v Sevnici

Vse pogostejše in boljše se razprave na vseh mogočih forumnih in mestih o stanju na Kmetijskem posestvu v Sevnici. Občinski zbor proizvajalcev je na zadnji seji sprejel priporočilo, naj se prouče možnosti o pridružitvi tega posestva k sevnici KZ. O tem je preteklo sredo razpravljala skupina ljudi iz KZ, posestva, Okrajne Zadrugne zveze in sevnicih političnih organizacij. Kaj so ugotovili na tem sestanku?

Zgodovina tega kmetijskega posestva je težka, saj so ljudje pričeli z golemi rokami. Kljub vsem težavam imajo danes lepe uspehe, hmeji je dobro roditi in tudi plantaži nasadi dajejo prvič večje dohodke. Tudi drevesnica bo dala svoje, večje število mlade živine pa raste in doevno pridobiva na teži, podjetje ima znatne težave z obratnimi sredstvi, ker jih ima premalo. To je potrdila tudi analiza predstev na Kmetijski banki v Brečah. Res pa je tudi, da je vodstvo tega posestva zadnje leto bolj šibko, saj je direktorica že eno leto v odpuvednem roku in, razumljivo (kar tudi sama priznava), ne dela več vsega, kar bi moral. Novega direktorja pa ni in ni, tako da je resna nevarnost.

Način izlet Dragatuščanov

Zadružnik svet Kmetijske zadrage Dragatuščanov je tudi letos pridelal za svoje člane, vodstvo aktivna mladih zadrugnikov in vodstvo pionirske šolske zadrage poučno ekskurzijo. V dveh dneh (25. in 26. septembra) je 42 udeležencev videlo marsikaj novega in zanimivega. V Zagrebu so si ogledali veleoselem in Maksimir. Obiskali so rojstno hišo Maršala Tita v Kumrovcu in bližnji okolice. Od tam so odpotovali proti Mariboru, kjer so obiskali hidroelektrarno Mariborski otok in Kmetijsko poselstvo Košaki pri Mariboru, nato odšli v Ptuj, kjer so obiskali muzej in okolico Ključevega ter končno še vrelec v Rogaski Slatni. Program ekskurzije je bil zelo obsežen, navzile temu pa je pomenila za vse udeležence pouk in razvedrilo hkrati. Povsod so jih sprejeli zelo gostoljubno, še posebej pa na Kmetijskem posestvu Košaki pri Mariboru.

Kmetijska zadruga Dragatuščanov prileja takšne ekskurzije vsako

da bodo zaposleni izgubili še tisto veselje, ki ga do dela imajo. Predstavnik KZ Sevnica so izjavili, da načelno sicer nimajo nič proti pridružitvi posestva, vendar so v razpravi dogajali, da z enim samim kmetijskim tehnikom tako obseznega posla ne bi zmogli. Ta je že sedaj preobremenjen, saj je to ena največjih KZ na področju Slovenije. Res, novi kadri se bojo, toda ti bodo šele s prakso sposobni prevzeti naše težke naloge.

O ekonomski sposobnosti posestva je bilo več dobrih in tudi slabih mnenj. Občinska komisija, ki je podrobno proučila poslovanje, je ugotovila, da ni krutično in da je posestvo ekonomsko lahko samostojno. To ugotovitev so potrdili tudi predstavniki OZZ, čeprav pravijo, da bo perspektivno na tem področju samo ena kmetijska obrat ali bolje rečeno ena kmetijska smer pod enotnim vodstvom. Da bi to stanje dosegli, pa bo potrebno še veliko zadrug in dela. Potem bo možna tudi specializacija, ustanovili bodo lahko močnejše obrate, ki bi se med seboj dopolnjevali in podobno. Pri trenutnem stanju kadrov pa bi tako združitve pomenila samo ne-

varnost, da bi bilo vse delo še slabše opravljeno. Prisotni so se zedinili, da je treba pospešiti namestitev novega vodstva na posestvu.

Odkrito pa je vprašanje obratnih sredstev. To bo sicer izenačeno na prihodnji seji OBLO, vendar so mnenja o tem tako deljena, da je izredno težko, ki je bil dan na tem posvetu, da naj bi pred sejo ljudskega odbora svet za finance in svet za gospodarstvo skupaj z delavskim svetom posestva podrobno proučila razmere in stanje na posestvu. Šele na podlagi take skupne obravnave bo verjetno možno dati ljudskemu odboru pravičen predlog in obrazložitev glede garancij za obratna sredstva.

Glasovi in mnenja o posestvu krojijo med ljudmi. Osebnostna sredstva so vložena v to posestvo; zato ima edino družba pravico odločati o njegovi bodočnosti. Predstavnik najrazličnejših forumov in vsi drugi, ki se za stvar zavzemajo, pa upajo, da bo ljudski odbor lahko pravilno odločil edino na podlagi ene same - pravične odane stanja. To pa so mu dolžni prikazati vsi, ki stvari dobrobrno poznajo. Za dosedanje gospodarjenje, ki je kamen sploške, bo mogoče najti odgovorne ljudi. Gotovo ni krivcev delavce na posestvu, temveč prej kdo drug. -ok

ODLOK O UKREPIH ZA PRIDELOVANJE KRME NA TRAVNIKIH

Na podlagi 4. člena Zakona o izkoriščanju kmetijskega zemljišča (Uradni list FRLJ št. 43/1949), pismenega imenja komisije strokovnjakov o potrebnosti, možnosti in gospodarnosti agrotehničnih ukrepov z dne 15. 8. 1950 ter sklepa Sveta za kmetijstvo OBLO številka 64/60-2/5-50 z dne 17. 8. 1950 je Občinski ljudski odbor Novo mesto na ločenih sejah obseh z dne 20. 9. 1950 sprejel

ODLOK o agrotehničnih ukrepih za pridelovanje krme na travnikih

1. Na območju občine Novo mesto se morajo vsi s posebno odredbo Oddečka za gospodarstvo in komunalne zadeve OBLO Novo mesto določeni pridelovalci krme na travnikih in košenicah, izvenzišiško območje Kmetijske zadrage Stopiče - Podgrad, ravnati po določilih tega odloka.

	ha travnikov	ha košenice
KZ Brunice	70	100
KZ Sentjerne	850	100
KZ Skočjan	430	100
KZ Novo mesto	280	120
KZ Mirna peč	200	100
KZ Straža	180	100
KZ Dol. Toplice	180	100
KZ Urina sela	20	30
KZ Birčna vas	100	50
KZ Stop. Podgr.	170	60
Skupaj zaseb. sektor:	3000	400
Družb. posestva:	300	200
VSE SKUPAJ:	3300	1000

2. Pridelovalci krme na travnikih s dvakratno košnjo morajo uporabiti najmanj po 400 kg nitrofoskala 4:12:10 in po 100 kg dušičnih gnojil na 1 ha travnika.

3. Pridelovalci krme na travnikih z enkratno košnjo in na košenicah morajo uporabljati najmanj po 400 kg nitrofoskala 4:12:10 in po 50 kg dušičnih gnojil na 1 ha travnika oziroma košenice. Pridelovalci krme lahko uporabljajo namesto navedenih gnojil po hranilnih snoveh ustrezno množico mestnih gnojil.

4. Osnovno gnojenje z nitrofoskalom je treba opraviti na travnikih in košenicah do 1. marca vsakega leta, z dušičnimi gnojili pa na travnikih z dvakratno košnjo po prvi košnji, na travnikih z enkratno košnjo in na košenicah pa pred začetkom rasti.

- Travniki morajo biti vsako leto očiščeni.
- Travniki morajo biti pokošeni najkasneje do 15. junija.
- Zoper kršilce predpisov tega odloka lahko odrede pristojni upravni organi izvršitev posameznega ukrepa na stroške pridelovalca in izročitev zemljišča, ki ni obdelano po predpisih tega odloka, v pridelno upravo za dobo od 1 do 4 let.
- Te ukrepe izreče lahko pristojni upravni organ v skladu s predpisi 24. do 35. 92., 93. in 96. člena Zakona o izkoriščanju kmetijskega zemljišča.
- Ta odlok začne veljati z dnem objave v Uradnem vestniku okraja Novo mesto.
- Številka: 64-33-781-50.
- Novo mesto, 30. septembra 1950.

Predsednik Občinskega ljudskega odbora: Maks Vale, l. r.

Družbeni razvoj naj usmerja, o proizvajalci

se s koleci, z vlakci ali hodi po daleč peš na delo. V tovarni zato proizvajamo manj kot bi sicer. Tudi strokovnjake potrebujemo. Toda kje jih dobiti, ko nimamo stanovanj za njih? Sol, v katerih jih vzgajajo, še nimamo. Proizvodnja v tovarnah je sicer stekla, toda narodni dohodek je manjši od pričakovane. Vzroke smo našli; kako pomagati?

Za popolno vskladitev razviti in nerazvitih področij bi potrebovali mnogo sredstev, pa jih nimamo. Vse, kar smo našli prej, je podobno prekladanju iz praznega koša v prazen koš... Vprašati se moramo, kako hitro smo sposobni razvijati nerazvita področja (mimogrede: novomeški okraj ni nerazvito področje)? Ali je mogoče sedanjih razvoj preoprečati in bi ga bilo treba pospešiti? Gotovo vsiljivo, da bi se nerazvita področja razvijala hitreje. Če pa pogledamo dosedanj razvoj, bomo ugotovili, da je bil že doslej sorazmerno hiter, in da je šel v mnogočem na račun standarda mestnega industrijskega proletariata. Prej bi lahko trdili, da smo prehlavali, kot pa zaostajali industrijski proletariati se je moral v dobro skladov - to odgovorjati marsikomu a račun svojega standarda.

Razvoj nekoga področja moramo vsklajevati z dejanskimi potrebami. Neredko je silisti:

»Tam so zgradili novo šolo, asfaltili cesto, uredili so mestni promet, imajo urejeno kanalizacijo ipd., za nas se pa nihče ne briga.« Takšne trditve so resnične le navidezno. Če bi ljudje, ki razvoj tolmajajo tako, temeljito pregledali dosežke svojega področja, bi kaj hitro ugotovili, da nimajo prav. V naši republikli na primer nimamo v industrijskih središčih nobene šole, ki ne bi bila preobremenjena, na po delu pa so zgradili vrsto šol, kjer jo pouk le v eni izmenji, pa še takrat ni dovolj učencev. In prav za te šole so največ prispevali prebivalci središč, kjer je zaradi pretesnih prostorov pouk problematičen. Potrebe v industrijskih središčih rastejo torej hitreje kot v nerazvitih krajih. Prav zato pa si ne smemo razvoja nerazvitih področij tolmajati tako: razvijali bomo samo nerazvita področja, drugod pa razvoj ustavili. Življenje gre svojo pot, upoštevati moramo zakonitosti razvoja, hkrati pa moramo posvečati čimveč pažnje razviti nerazvitih področij. Novi, petletni plan bo prav v tem pogledu prinesel nekaj novosti, tak način razvoja bo pospešil, vendar ne enostransko.

Amortizacijski skladi v podjetjih so blokirani. Za obnavljanje obratov vlagajo kolektivna sredstva na račun stan-

darda zaposlenih. Zahteve po sprostitvi amortizacije so torej upravičene. Dosedanja amortizacija pa ni ekonomsko; najprej moramo doseči da bo ekonomska in jo šele nato sprostiti. To pomeni, da bomo prenehali z investiranjem v novo industrijo na račun stare. Slednja ima že tradicijo, z normalnim obnavljanjem obrabljenih zmogljivosti bo na najučinkovitejši in na najcenejši način dosegla večje proizvodne uspehe. Zato je zdaj odločilno doseči, da bo tekoča amortizacija ekonomska in najprej bo treba sprostiti tekočo amortizacijo.

Ko smo letos uvedli omejitve pri dodeljevanju obratnih sredstev, je bilo mnogo govoric, da je to samo prehodni ukrep, da lahko tako ostre mere spodbudno mnoge kolektive in podobno. Da je bila omejitev potrebna in utemeljena, lahko ugotovimo, če le malo podrobneje proučimo dosedanj način dodeljevanja obratnih sredstev. Osnovna slabost je bila v tem, da jih nismo ocenjevali kot ekonomsko vrednoto. Elaborate, načrte in vse drugo za natečaje smo skrbno pripravljali in utemeljevali, zahtevke po obratnih sredstvih pa vlagali kot nekaj samo po sebi umevnega. Ker smo jih dodeljevali s pomočjo dodatnih emisij, smo povzročali inflacijo. Kolektivni niso vprašanja obrat-

nih sredstev razčlenjevali in se vanj poglabljali, ampak so vlagali le zahteve. Ker banka zahtevanih zneskov ni odobraval v celoti, so spekulativno zahtevali večje in nazadnje je dobili toliko, kolikor so potrebovali. Malokje so ugotavljali kolikokrat na leto lahko obratna sredstva obrnejo in razmišljali o tem, ali se bolj izplača imeti večja obratna sredstva in zato lagodneje gospodariti ali pa imeti manjša in se truditi, da jih večkrat obrnemo. Razumljivo je, da so bili kolektivni z večjim obratnimi sredstvi v boljšem položaju kot oni z manjšimi.

Letos se je stanje preko noči spremenilo. Napovedi, ki smo jih omenili v uvodu, se niso uresničile, saj ni bilo hujših posledic. Nasprotno, podjetja so celo že pričela vlagati svoja sredstva v sklade in go se s težavami resneje spopadla. Pričela so iskati vzroke napak in naspake odpravljati. Ko razpravljamo o dosedanjih politiki obratnih sredstev, se upravičeno vprašujemo, kako to, da vsa leta nazaj ni nihče opazil, da je tu nekaj narobe. Ukrepati smo začeli šele nato, ko je voda že zalivala grlo. Mnogo boljše od administrativnega posega, ki smo ga uporabljali bi bilo slabost odpravljati postopoma.

(Konec prihodnje)

Predkonferenčni sestanki SZDL v Sevnici

Kot je ugotovilo predsedstvo občinskega odbora SZDL v Sevnici na svojem zadnjem zasedanju preteklo sredo, so v večini sedanjih krajevnih in vaških organizacij že imeli predkonferenčne sestanke razširjenih vodstev SZDL. Le v nekaterih krajih potekajo sestanki še te dni. Člani Socialistične zveze so živahno razpravljali o bližajočih se krajevnih konferencah, o formiranju podružnic in sekcij; posebno ekipa predavateljev, ki sta jih skupno pripravila Občinski odbor in Delavska univerza, pa je poročala o najvažnejših ugotovitvah in sklepih V. kongresa SZDL.

Obrazložili so jim tudi bistvene stvari, ki zadevajo akcijo o obveznem gnojenju travnikov. Kjer je bil ta ukrep pravilno razložen, so ga razumeli in tudi pozdravili. Za je po nekaterih organizacijah bilo tolačenje šibko in ga bo potrebno ponoviti v preprosti obliki.

v Sevnici

lahko prodal večjemu številu ptališč in gojišč živine.

Tudi sestanek v Budni vasi je bil živahen. Na njem so razen drugih vprašanj načeli ponovno še vprašanje elektrifikacije, ki je za te kraje najbolj pereča. Za to sredstva za te namene prepričala, čeprav so tamkajšnji prebivalci pripravljali, da bi tudi sami pomagali.

V oktobru in novembru bodo pripravili v vseh organizacijah še krajevne konference, v decembru ali januarju pa bo ponovno občinska konferenca, na kateri bodo volili med drugim tudi pet delegatov za kongres SZDL Slovenije.

Dragomeljčani so prisrčno sprejeli partizanske borce iz kolektiva SAVA v Kranju

aktiv Zveze borcev tovarne »Sava« iz Kranja je obiskal Dragomiljo vas, eno izmed prvih partizanskih vasi v Beli krajini. Dragomeljčani so partizanske borce prisrčno sprejeli. V imenu vasi jih je ob sprejemu pozdravil nosilec spomenice 1941 tovariš Kristine. V pozdravnem govoru je seznanil goste z zgodovino te partizanske vasi v času NOB, slasti pa je poudaril težke trenutke, preživetve skupno s prvimi partizani Bele krajine. Goste so pozdravili tudi najmlajši vaščani-pionirji in jim izročili šopke. Sledil je nastop pionirjev in cleibanov, kar je priletno presenetilo. Program najmlajših je bil res ganljiv. Prisrčno in poln domačnosti. To je borca ganilo skoraj do solz. Vaščani so gostom predčili slavnostno kosilo. Med t. iz Kranja je bilo več žensk. E. so se prav v teh krajih borili in so z domačini obujali spomine na partizansko leto. Zapeli so tudi več partizanskih pesmi. Srečanje je bilo za domačine in goste vesel dogodek, ki ga ne bodo kmalu pozabili. V spomin nanj so člani kolektiva Sava iz Kranja izročili Dragomeljčanom darila, izdelke njihovega kolektiva.

Slovo je bilo ganljivo. Ko se je avtobus s gosti začel pomi-

Na sestanku na Bučki, na primer, so ljudje v polnem razredu tamkajšnje šole ukrep razumeli in jih tudi osvobodili. Videli so, da jim bo takšno gospodarjenje omogočilo rediti več živine. Tisti, ki nimajo dovolj velikih hlevov, pa bodo odvečno krmo prav

Zgodil se, da drevo potem, ko že nosi sadove, še enkrat za cveti. Sredi septembra je na bučki pri Halerjevih v Arličah zavetelo nekaj cvetov, plodovi pa so bili hkrati še na vejah... (Foto: M. Haler)

Program marksističnih krožkov NAJ RASTE IZ ZANIMANJA IN POBUD MLADINE

Marksistični krožki so v preteklem šolskem letu zajeli precejšnjo širino. V našem kraju nismo imeli srednje šole, da se na njej ne bi odvijalo delo v okviru krožka. Moramo pa omeniti, da neke z večjim, neke z manjšim uspehom. Vsekakor pa z delom ne moremo biti čisto zadovoljni, saj je bilo opaziti, da niso povsem jasne zamišljene krožke; to je onemogočilo večji uspeh. Da bi se ljudje, ki delajo v teh krožkih, seznanili z vsem potrebnim, sta šolska komisija pri OK LMS in ideološka komisija OK ZKS Novo mesto pred dnevi organizirali posvetovanje, ki so se ga udeležili predstavniki mladine iz vseh srednjih, vajeniških, kmetijskih šol in direktorji

srednjih šol.

Analizo o delu marksističnih krožkov je podala tovarišica Ema Musarjeva, ki je v svojih izjavah predložila problematiko dela krožkov. Obenem je nakazala, kako bi lahko dosegli čim večji uspeh. Tudi plodna razprava je pokazala pomanjkljivosti, ki so bile glavna ovira, da mladini ni imela od marksističnih krožkov tega, kar smo pričakovali. Krožki naj vključujejo samo tiste dijake, ki se bolj zanimajo za marksistične vede in se pripravljajo na bodoče družbene delavce (neke so v okviru marksističnega krožka vključevali predavanja, ki bi našla svoje mesto v široki svobodni aktivnosti). Krožki naj dajo odgovor na vsa globlja vpra-

Martin Pavlin - petdesetletnik

Kdo bi verjel, da je naš Martin zagledal Abrahama, kdo bi si mislil, ko vidi našega Martina na cesti, ko hiti iz ene seje na drugo, z enega sestanka na drugega, da je že prekoračil pol stoletja. In vendar je res. Sekretar Okrajnega odbora Zveze borcev Novo mesto nas je enostavno postavil pred dejstvo in nam zadal vprašanje številka ena: »Ali veste, da sem star petdeset let?« In ker je naš sekretar, smo mu verjeli in mu pritrudili, toda šele potem, ko smo pregledali matične knjige Orehovice, kjer piše, da se je rodil 18. septembra 1910.

Ko je bil naš Martin goden za izpust iz osnovne šole, je nastopilo vprašanje, kam z njim, kajti doma ni bilo denarja za mestne šole, in Martina so dali v roke mojstru, kjer se je, izučil za mizarja. Kot tak se je prebijal skozi življenje do razpada stare kapitalistične Jugoslavije, ki je tudi njemu rezala prav tako rezine kruha.

Okupacija ga je našla v Orehovici, kjer je imel svojo mizarstvo delavsko. Teda pa zanj ni bilo nobenega problema. Že leta 1941. ga najdemo v Orehovici kot sekretarja OF za rajon Orehovica. Bil je z vsem srcem in mislijo zavzet za borbo delovnega ljudstva. Septembra 1942 je odšel v Gorjanski bataljon, nato pa v Cankarjevo brigado. Ko je ta napadala Primsko, je bil nevarno ranjen. Po ozdravljenju so ga poslali spet v Gorjanec, kjer je kot rajonski gospodarski referent opravil važne posle. V aprilu 1944 je postal načelnik Narodne zaščite v Okrožnem NOO Novo mesto. Kot prvi načelnik je organiziral Narodno zaščito po celotnem novomeškem okrožju, ki se je kasneje reorganizirala v Ljudsko milico.

Po osvoboditvi ga najdemo na visokih položajih kot sekretarja komiteja za Kostanjevico, nato kot sekretarja Okrajnega komiteja Novo mesto, leta 1947-1949 je predsednik Okrajnega ljudskega odbora in sekretar okrajnega komiteja KPS, nato odide na Oblastni komitej. V letih 1951-1957 je bil pomočnik direktorja LIP Novo mesto ter postane 1957 sekretar Okrajnega odbora ZB Novo mesto.

Lani smo po hihah vkuhavale mezo in vlagale zelenjavo za zimsko obdobje, vse to pa prepustile mlečni kuhinji na šoli. Vsaka pozna kakšen dober recept. Letos smo organizirale tečaj za vkuhanje. 35 obiskovalk je. Za šolsko mlečno kuhinjo bomo nakuhale mezo in vložile zelenjavo toliko, kot bo le mogoče. Koristna šola in razvedrilo hkrati je za nas ta tečaj, prav tako pa vsak sestanek sekcije žena zadrugnic. Pogovorimo se o raznih težavah, o tem kaj bi bilo treba narediti in čas nam poteka veseleje in prijetneje.

Mogoče bom pretraval, toda vsi, ki so takrat delali v upravnih telesih, bodo vedeli, da je bil Martin prav v najtežjih letih odkupov, Informatorja in velike sečnje na najobsebnih mestih v okraju vsi, da je vse izpeljal prav in v zadovoljstvo vseh. S svojo besedo je znal prepričati vsakogar na velike žrtve, ki smo jih morali dati vsi, da smo gospodarstvo napredovali.

In tudi zdaj kot sekretar ZB njima zavidičnega mesta. Tudi zdaj je pred težkimi in odgovornimi problemi kot so: priznavanja let, upokojitve, priznavanje, skrb za otroke padlih in živih ter še mnogo drugih. Vse te probleme rešuje vestno in s polno odgovornostjo. Ne pozna počitke: do pozne noči ga vidimo v pisarni nad akti za izboljšanje življenjskih razmer starih partizanov in aktivistov in, če proučnja ni dovolj podkrepjena, se še sam prepriča na terenu.

Martina Pavlina pozna vsak človek na Dolenjskem prav zaradi njegovega nesebičnega dela. Zato mu vsi želimo obilo zdravja in še mnogo let srečnega življenja.

JOŽE ZAMLJEN

Delovna šolska zadruga v Birčni vasi

Na svojem šolskem vrtu so pionirji doslej nabrali že 80 kg jagod in jih pojedli za malico. Zdaj, v jesenski dobi, dobivajo za malico jabolka, ki jih prav tako nabirajo na šolskem vrtu. Doslej so jih nabrali že 140 kg.

Pionirji na ostalih šolah. posnemajte jih!

Birčenski odbor RK, ki ga vodi tajnica Marija Moravc in Jenič, je priredil po vseh predavanjih o jetiki in boju proti njej. Predavali so domači učitelji: Filip Ribar, Stefka Cvitkovič, Albin Golo-

Osnovna organizacija Zveze vojaških invalidov v Dolenjskih Toplicah je 7. avgusta priredila izlet članov v Ljubljano. Izletniki so si ogledali Urh pri Ljubljani, kjer je okupator počenjal prozodejstva nad najboljšimi sinovi naše domovine. Po ogledu so se napotili v muzej NOB in tam obujali spomine na dogodek, ki so jih doživljali med vojno. Ogledali so si tudi Ljudsko skupščino in druge znamenitosti, pred novim spomenikom tovariša Borisa Kidriča pa so se fotografirali. — V organizaciji ZVVI Dolenjske Toplice je 99 članov. Med njimi je veliko žena. Izleti organizacije v zadnjih šestih letih na morje in v druge kraje so precej pripomogli k zdravju in razgledanosti članov, saj so to edini izleti, ki se jih udeležujejo. (Karel Henigman)

Krvodajalska akcija v novomeški občini — končana

Konec avgusta in v septembru je bila v novomeški občini krvodajalska akcija, ki pa ni najbolj uspešna. Kljub prizadevanjem komisije pri občinskem odboru RK in prožrtovalnosti predsednikov krajevnih odborov RK v Straži, Dol. Toplicah in Sentjerneju ter ostalih aktivistov RK letos nismo bili zadovoljni. V Straži je dalo 117 državljanov 35 litrov krvi, vpisanih pa je bilo 131. Stevilka je za to področje premajhna, saj se je prijavilo 216 ljudi, na odzvem pa jih je prišlo komaj polovica. V obratu Soteska-Podhota se je prijavilo 30, prišlo pa je 14 ljudi, v opokarni Prečna je prišlo na od-

V 5 letih: 500.000 stanovanj

V načrtu jugoslovanske gradbene delavnosti je, da bomo v prihodnjih petih letih zgradili 500.000 stanovanj, 5300 kilometrov cest in 3.900.000 kvadratnih kilometrov šolskih zgradb. S tem se bo dosedanja dejavnost povečala za 60 odstotkov. V zvezi z razvojem gradbeništva bo od 15. do 25. oktobra letos odprt v Beogradu 1. mednarodni sejem gradbeništva.

Pred posvetovanjem mladih gradbincev

V začetku meseca novembra bo v Novem mestu republiko posvetovanje mladih gradbincev. Zastopniki vseh gradbenih podjetij iz vse Slovenije se vsako leto sestanejo v drugem kraju in z izmenjavo izkušenj pomagajo, da bi mladinska organizacija v naših gradbenih podjetjih zavezala tisto mesto, ki ji pripada. Vse priprave bo prevzel aktiv LMS Pionir, ki bo s pomočjo ostalih organizacij v podjetju skušal pripraviti posvetovanje takoj, kot je to bilo do sedaj.

Pobalinstvo v kinu

V petek ob šestih zvečer je bila dopolna novomeškega kina »Krk« nabito polna. Prve vrste so zasedli otroci, Western pleče. — Sedeli smo v sedmi vrsti. Poleg nas je sedel tovariš z ženo. Po nekaj reklamah je stekel predfilm. Takrat se je začelo. Vrsto za nami sta sedela dva novomeška visokošola. Začela sta živo komentirati film. Ne zase. Govorila sta glasno, da ju je lahko slišalo četrt dvorane. Najprej sta začela nergati, da sta predfilm števil. 38 videla že nič kolikokrat, kaj da pa tu sploh predvajajo, v Ljubljani da sta že dva druga... Nato sta se spravila nad prizora v filmu. Kmalu smo ju bili sili.

OGLEDALO

Marsikdo ne more iti vsak dan v kino, tako kot ta dva visokošola, in morda predfilm pravi gleda.

—Prasim, nehaja komentirati,« se je obrnil k njima tovariš iz naše vrste.

—Kaj se pa ta oglašuje? — ga je pobalinstvo prazno zavrnil visokošolec.

Zopet sta začela.

—Prasim, nehaite,« je prosta se tonarišica.

—Če ti ni kaj prav, pa poudi ven,« ji je »bratovsko« predlagal visokošolec.

Do sedaj se nismo slišali, da obstaja bolezen, ki pristljuje človeka, da glasno misli. Torej je to samo pobalinstvo.

Visokošola, ki sta sedela vrsto za nami, bosta morda čez nekaj let javna delavca. Nič pa ne kaže, da bi se tega zavedala; pobalinstvo vedenje je kaj slabo spričevalo njune srčne omike.

KRVODAJALSTVO

transfuzijski postaji v novomeški bolnišnici bo s peti vpeljano; poskusna oddaja bo v torko dopoldne. Postajo so nekoliko preuredili in bo s peti v veliko pomoč naraščajočemu delu v vseh oddelkih bolnišnice. Več o tem bomo v kratkem poročali.

ZIVINOREJI

Na Okrajni zadrugi zvezi so te dni zbrali podatke, po katerih želijo posamezne občine ok. kraja že v prihodnjem letu kar 1800 novih stojišč za planje goveje živine; samo breška Kmetijsko zadruga, ki pita trenutno 420 glav svoje živine, želi urediti hleve za novih 1000 glav živine. V Straži bi radi uredili 200 stojišč, na Dobravlju 200, v Dol. Toplicah 200 in v občini Videm-Krško s peti 200 stojišč.

TECAJ za krojenje in šivanje

Na Okrajni zadrugi tovarne s šivalnih strojev MIRNA iz Mirne, uspešno poteka. Zene in dekleta so prav zadovoljne s predavanji, marsikaj koristnega zase in za družino pa tudi sproti kar same sešijejo. Prvo gotovo je tak način seznanjanja potrošnikov z izdelki najučinkovitejša reklama za tovarno, kar ljube povsod radi poudarjajo.

Seja sveta za gospodarstvo in finance občine Senovo

Prvi prihodnji eden. Razpravljali bodo o dosedanjih izpolnitvi družbenega načrta in se pogovorili o vprašanjih, ki se pojavljajo v pripravljaniju petletnega perspektivnega načrta občine Senovo.

V vasi Leskovec v občini

Novo, izročeno namenu vodovod. To je prvi del 7 km dolgega vodovoda, katerega gradi občina Senovo iz breškega področja, ker je zajetje na Dobravlju. Dosedanji del do vasi Leskovec je dolg 2800 m in je veljal 2,5 milijona dinarjev. Bilu 800.000 dinarjev so prihranili prebivalci s težaškimi deli in prevoz.

Polletni plan občine Trebnje

je bil uspešno izpolnjen. Bruto proizvod je dosežen s 56,1 odst., narodni dohodek pa 54,8 odst. V primerjavi s prvim polletjem lanskega leta je bruto proizvod za 29,3 odst., narodni dohodek pa za 27,3 odst. večji. Narodni dohodek in bruto proizvod na enega prebivalca sta za 15 odst. večja kot v enakem razdobju lanskega leta. Po vseh predvidevanjih bo družbeni plan za leto 1960 izpolnjen do 29. novembra.

Vodovod do Trebnjega

še letos dograjen. Položili mo raje le še 2 km cevi, po katerih bo stekla voda tudi do Trebnjega. Tudi mirenki vodovod bo zgrajen še letos, prebivalci pa so pri obeh mnogo pomagali s prostovoljnimi delom in vožnjami.

Na koncu ugotovljamo, da

bi lahko tisti, ki so se prijavili, resneje dojeji sprejeto obveznost in bi prišli k odvzemu krvi. Upamo, da teh napak ne bo, ko bodo odvzeli kri na področju Novega mesta. Vsem, ki so kri darovali, pa priznanje in hvala!

Mtr

NAS OBISK

»Sekcija žena-zadrugnic je naše veselje in naša korist...«

Tokrat smo obiskali znano družbeno delavko na Bizeljskem, Marijo Semrovo. Razgovor je stekel hitro in brez težav. Čeprav je tovarišica Marija mati dveh otrok, gospodinja in na vrhu vsega vodi še gostinski obrat, najde dovolj časa, kj ga posveča delu med kmečkimi ženami na Bizeljskem.

— Odkar sem se poročila, to je bilo leta 1947, sem pričela delati v ženskih društvih. Najprej je bila to AFŽ, nato ZŽD, pozneje pa ko je bila na Bizeljskem ustanovljena sekcija žena zadrugnic, sem nadaljevala tam. Posebno rada delam med kmečkimi ženami, v naši organizaciji, kot pravimo me, v sekciji žena zadrugnic. Mislim, da je kmečka žena še posebej potrebna razvedrila. Živi na vasi, v skromnem okolju, vprežena je v klopce gospodinjstev opravkov, srbji za otroke in dela razen tega še na kmetiji. Takšno okolje ji nudi kaj malo vrločnosti za sprostitve. Odkar smo začeli pri zadrugah ustanovljati sekcije žena zadrugnic, je veliko laže.

Odbornice v ženskih organizacijah sem bila vseskozi od leta 1947. Ko je bila ZŽD razpuščena, mi je bilo dolgočas. Tudi na Bizeljskem smo takrat šele obmirovale. Povprašala sem zakaj ni več ZŽD, pa so mi neke rekli: »Ustanovite drugo društvo!« In res. Zbrale smo se, se o tem pogovorile, ustanovile organizacijo, mene pa so izvolile za predsednico. Nato smo začele delovati po kmetijskih vasi. Navodila smo dobivale pri OZZ Novo mesto. Najprej smo začele s pražiči z belkoni in počasi nastajale samostojne. Velik uspeh smo došle pri usposabljanju zelenjavne, ki smo jo morale vrej kupovati v Brežicah. Uredile smo nekaj toplih ored

vaški vodnjak in napajalše za živino. Imamo še velike načrte. Pralnice bi rade na Bizeljskem. Tudi pri gradnji zdravstvenega doma smo veliko pomagale. Delale smo, zbirale material in v nekoč, ko je bilo videti, da z našim zdravstvenim domom ne bo nič, smo sklicale sestanke, povabile našega poslanca tov. Zigo Kimovca in z njegovo pomočjo uspeli.

Lani smo po hihah vkuhavale mezo in vlagale zelenjavo za zimsko obdobje, vse to pa prepustile mlečni kuhinji na šoli. Vsaka pozna kakšen dober recept. Letos smo organizirale tečaj za vkuhanje. 35 obiskovalk je. Za šolsko mlečno kuhinjo bomo nakuhale mezo in vložile zelenjavo toliko, kot bo le mogoče. Koristna šola in razvedrilo hkrati je za nas ta tečaj, prav tako pa vsak sestanek sekcije žena zadrugnic. Pogovorimo se o raznih težavah, o tem kaj bi bilo treba narediti in čas nam poteka veseleje in prijetneje.

Hvala vam, knjige!

Na dolgi in mučni poti učlovečenja je človeštvo zaznamovalo svoj razvoj od pitekanropa do kulturnega človeka z nekaterimi iznajdbami, ki so za neskončne vekove razsvetlile temo našega obstoja.

Izmašilo je ogenj, ki je prvi omogočil človeku boj zoper naravne pogoje njegovega življenja in mu pokazal pot k delu in orodju, pot v človeško zgodovino.

Izmašilo je pisavo, ki je prva premagala strahotno oblast časa, omejila kruti zakon minevanja, obarvala človekove misli, dejanja in

OB MESECU KNJIGE

skušnje pred pozabo, to gospodarico živalskega sveta.

Ogenj je dal človeku ognjišče, dom, utrdil je njegovo družbeno nadaljevanje.

Črka, ta stvarna podoba glasu, je učvrstila nadaljevanje človekovega mišljenja in stvariteljskega dela, položila je temelje prvim kulturam na zemlji. Vse, kar je obstajalo pred izumom črkopisa, pa naj bo to v svojih prvotnih, zamotanih oblikah, v hieroglifih, v klinopisu, vse je bilo samo priprava za veliko, čudežno pot besede.

Drobna črka je prinesla dokončni prelom z bednim, malone živalskim življenjem pračloveka in usmerila človeške robove k ustvarjalnemu delu, k ohranitvi dejstev, miselnih in čustvenih vzponov, ob kratkem: k zgodovinskemu človeštvu, v čigar razvojni verigi smo tudi mi.

Ce danes, po tisočletjih neizmerno rodovitnega razvoja, iščemo simbol njegovih dosežkov, besedo, ki bi izrazila vse te mnogovrstnosti, če iščemo v materialni stvarnosti neko, dejal bi, magično monado vse naše kulture, tedaj se poklonimo črki.

Črka je najčudovitejša arha, ki ga je pripravil človek v delavnici svoje misli neodvisno od narave, da poseje z njim njtve svoje kulture in da ujame vanjo izsledke svojega življenja.

V črki so skrite neslutene, veličastne energije; brez tega drobnega čudeša bi bilo sleherni človekovo stvariteljsko prizadevanje brezupno Sizijsko delo. Vsaka bistra glava, vsak iznajdljiv človeški rod bi se z vsem svojim trudom pogrezal v brezdanost. In zmerom znova, brez kraja in konca, bi bil moral ta prometejski Sizijski valiti kitiško svoje miselno delo, da se mu nekega dne nezaprso izgubi v pozabi, da izgine kakor Kaplje v puščavskem pesku.

Črka je premagala smrt človeški misli. Roke so jo vklesale in kamen, zapisale na lončene plošče, jo na razne načine ohranile potomstvu. Samo s črko se je mogel počasi oblikovati pojem prihodnosti in z njim prvi svet človeštva in človečnosti.

Črka tvori besede, besede ohranjujejo, razširjajo in tvorijo pojme, pojmi vodijo in oblikujejo delo, delo ustvarja vrednote in vrednote se združujejo v kulturo. To je pot človeške misli, to je skupen začetek poezije, modroslovja in znanosti.

In črka, ki je ohranila besedo, je rodila knjigo. Iz kamnitih plošč, iz lončenih ploščic se je počasi, skozi stoletja, izoblikovala podoba knjige; papirus in pergament sta stopila na mesto kamna in glina, pisalo na mesto dlata.

Med izumom prvih pisav in med prvimi knjigami v našem smislu leže dolga stoletja, v katerih je neslutena moč črke rahljala pot kulturi in pot knjigi.

Gutenbergov izum, eden najpomembnejših preobratov v zgodovini kulture — nihče ni mogel takrat dogledati njegovega pomena — je bil dokončna dopolnitev dela, ki so ga opravljali grški in rimski pisarji in srednjeveški menihi. Ta izum se ujema z začetki novodobne industrijske proizvodnje in kontinentalne trgovine, z velikimi razvojnimi preskoki znanosti in tehnike; to je zmaga nove smeri v obvladavanju narave in v kvalitativnem izkoriščanju materije. Tiskana knjiga je s svojim naglim in lahkim razmnoževanjem simbolična podoba bližajoče se demokratične dobe; ona napoveduje stoletja množic.

Knjiga, gledana z zornega kota večtisočletnega razvoja človeštva, je najdragocenejša posoda, kar jih je iznešel človek. Zakaj posoda je namenjena ohranitvi in knjiga je tista, ki hrani in varuje najdragocenejše vrednote človeštva. Ne amfore, v katere so stari spravljali plodove svoje zemlje in delo svojih rok, ne sarokofaj, v katere so polagali svoje mrtvice, nič ni tako trpežno kakor ta posoda duha, narajena iz krhke snovi, a zmožna neupnane obnavljanja.

Res je, da so mnoge napisane človeške stvaritve propadle, toda velik del grških in rimskih, indijskih in kitajskih poetičnih, modroslovnih, znanstvenih in zgodovinskih spisov se je ohranil. V tej svoji knjižni obliki, ki je menjavala ne samo svoj nerpament, marveč tudi izbirni jezik, so bile misli in besede človeških genijev trajnejše od zlata in

mogočnejše od vseh tirantij, ki so se kdaj zarotile zoper nje.

Knjige, v kateri koli obliki se, je največji triumfator človeštva. Vsi, ki so kdaj korakali s svojimi vojskami pod slavoloki zmage, so minljivejši od množice izbranih besed, ki jih vodi človeški genij skozi vekove.

Poklonimo se torej knjigi, temu zlatemu ključu k vsem zakladom človeške kulture. Ne verujmo več — kakor stari — v lare našega doma, v božanstva, ki naj nas varujejo. Toda naši lare domestici — to so knjige, edine taravnice, ki jih še dopuščata naš logični um.

Ni si mogoče zamisliti kulture brez knjige — naključju radi, filmu in drugim poizkusom, da bi našli modernejšo zunanje sredstvo notranjega oblikovanja in duševne rasti.

Knjiga ostaja neupnana živa in prepričljivo potrjuje naše splošnosti s tisočletji človeške kulturne zgodovine. Manja črka nas osvaja vedno znova. S črko, z besedo ujemo duha, z duhom ujemo spoznanja, s spoznanji preoblikujemo sebe in svet.

V črki človek, ki je preteknil in doživel to veličino knjige, bi bil moral najti v svojem življenju trenutke, ko bi se ustavil pred svojimi knjigami in jim dejal s tistim glasom, ki ga ima sam v sebi za svojo mater, za svojo ženo, za vse, ki so mu delili v življenju dobroto: dejal bi z glasom ljubeče hvalečnosti: Hvala vam, knjige!

Hvala vam za vse, kar ste storile človeku nasploh, ne samo meni, ki sem le majhen člen v verigi vaših dolžnikov. Hvala vam za tisto, s katero ste razgnale temo našega obstoja.

BOZIDAR BORKO

stojta in nam svetile na poteh v prihodnosti. Kaj bi bili ljudje brez te vaše luči, ki ste jo prižgale ob minljivem življenjskem ognju svojih avtorjev? Vaša naloga je bila, da ohranjate in delite, neupnana delite — in ve ste ohranile in razdelile neizmerno edinega resničnega bogastva.

Hvala vam za misli, ki bi brez njih bili neskončno siromašnejši, za spoznanja, brez katerih bi bili še zmerom neobgleni in šibki na tem našem planetu. Hvala vam za lepoto, za vso tisto čudovitost, tolažitivo lepoto, s katero smo si ob vaši pomoči olajšali življenje. Brez vas, knjige, bi bili v mnogih trenutkih našega

življenja kakor ljudje brez ognja in brez sonca, prezebajoči v mrzlih sapah življenjskih nujsnosti in usodnih naključij. Z vami si ustvarjamo umetno sonce, da nas greje na poteh življenja.

Hvala vam tudi za dobroto; brez vas bi jo bili komaj spoznali, šele v vaši luči, ki so jo prižgali moralni geniji človeštva in ki jo podedujemo od rodu do rodu, lahko razločimo — četudi trudoma — dobro in zlo, ljubezen in sovraštvo, urline in slabosti naše narave.

Hvala vam, knjige, za vse, kar ste storile iz nas: šele če pregledamo vaš delež, se prepričamo, koliko so nam z vašim posredovanjem dali mrtvi predniki in živi sodobniki in kako malo je v nas tega, kar smo sami izklesali iz sebe, sami ustvarili v sebi, pravzaprav pa izoblikovali iz tvornice, ki smo jo prejeli od drugih.

Hvala, vam, knjige, tudi za spoznanje naše majhnosti, zakaj brez nje bi se človek ne zavedal svoje veličine. Ve, posode misli in lepote, ste kakor zvezde, ki nam hkrati kažejo našo veličino, kajti naj smo še tako majhni, v nas in samo v nas, v naši zavesti, v našem stvariteljskem umu se zrcali narava; samo preko nas spoznavamo vesoljstvo samega sebe. Ljudje smo na tem planetu, ki mu ne poznamo enakega, razvili čudežno moč uma, spoznanja, dela. Kje bi bil ta veličastni uspeh, ki se utegne nadaljevati še v nedoglednost, če bi ne bilo knjig, ohranjevalk najlepšega in najdragocenejšega v vsem spremenljaju in minevanju, ki je zakon narave.

Tako bi moral govoriti človek svojim knjigam. Tako jim je govoril Cervantes, ko je dal zapisati na izvirno izdajo svojega »Don Quijota«: »Post tenebras spero lucem, upam, da bo po teminah sinila luč; tako jih je gledal Puškin, ko se je umirajoč poslavljaj od svojih knjig: »Zbogom prijatelji! Tako so jih gledali nešteti ljudje vseh časov in narodov, tisti, ki so drug drugemu podajali plamenice človeške misli in lepote.

Kadar koli stojimo ob knjigah, prislunimo zvesto njihovega glasu, čujmo, kako nam ti davni poeste in misleci molče govore skozi vekove, preko toliko razvalin, pogorišč in grobov:

(Govor ob odprtju knjigarne SKZ v Wolfovi ulici v Ljubljani 30. aprila 1951 — objavljen v biblijski izdaji Slovenskega knjižnega zavoda ob 400-letnici slovenske knjige.)

Učenci novomeške osemletke pozdravljajo dragega pisatelja in prijatelja mladine

France Bevk med nami

V prostorih študijske knjižnice MIRANA JARCA v Novem mestu je vladalo v torek dopoldne pramično vrdenje. Ob desetih se je začela slavnostna seja založniškega sveta Dolenjske založbe, katere se je udeležil tudi pisatelj France Bevk, jubilan in avtor prve knjige, ki jo je naša domača založba izdala. V imenu članov sveta je dragega gosta in predstavnika oblasti (ter organizacij med njimi so bili tovaršji Maks Vala, Miro Thorovšek, Tone Počrvina, prof. Stanko Skalcar in dr.) toplj pozdravil direktor založbe Severin Šali; prisrčno je čestlital Francetu Bevku za 70-letničo življenja in v kratkih besedah orisal njegovo življenjsko pot in izredne zasluge za našo kulturo. Potem, ko so člani sveta v delovnem delu seje izmenjali menja glede program: ske politike založbe in sprejeli več sklepov o novih izdajah, se je dragi gost zahvalil za izkazano pozornost. Med drugim je omenil pomen pokrajinskih založb pri širjenju naše knjige, pri čemer je posebej poudaril izredno okusno izdajo »Domačije«, ki je bila med bralci tako toplo sprejeta. Začel je Dolejski založbi lepo uspevanje, narkar se je nekaj časa pomenkoval s člani sveje.

upravnik knjižnice Bogo Komelj pa je odprl razstavo, prirejeno v pooblastitve pisateljeve 70-letnice. Plonirji novomeške osemletke in dijaki gimnazije so takoj nato nadvse prisrčno pozdravili dragega jubilarca, ki je ginjen poslušal pozdravne besede in sprejel darilo ter cvetje. Obiljublil je novomeški mladini, da jo bo prihodnje leto spet obiskal. Množica si je nato ogledala zanimivo razstavo, ki bo odprta več ednov.

Člani založniškega sveta Dolenjske založbe so bili opoldne s tovaršim Bevkom na skupnem kosilu v hotelu »Metropole«, ob 17. uri pa se je v dvorani Odrainskega zavoda za izobraževanje odraslih začel »Bevkov večer«. Pisatelj je prebral nekaj odlomkov o svoji življenjski in literarni poti.

Dostojna počastitev jubilarca 70-letnice in njegov tokratni obisk Dolenjski sta nedvomno pomembna dogodke v življenju našega kraja. Pokazala sta, kako naš ljudje, slasti pa še mladina, ljubijo in spoštujejo dragega pisatelja in umetnika.

Prosvetni servis

Ljudska knjižnica v Brežicah je center za izposojanje odrskih del kulturno prosvetnim društvom v občini in izven nje. Izposojalnica odrskih del, ustanovljena pred štiriindvajsetimi leti, razpolaga z več kot sto deli domačih in tujih avtorjev. Knjižnica ima razen odrskih del 5398 knjig, ki jih posoja bralcem v Brežicah in okolici.

Prva knjigo Dolenjske založbe - Bevkove povesti DOMAČIJE - dobite v vseh knjigarnah. Cena v platno vezane knjige 560 din, broširane 450 din

Prvo knjigo

Dolenjske založbe - Bevkove povesti DOMAČIJE - dobite v vseh knjigarnah. Cena v platno vezane knjige 560 din, broširane 450 din

Prisrčna hvala celjskim igralcem

Posebečen uvod v jesensko igralsko sezono v okraju je nedvomno tridnevno gostovanje članov Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja: v soboto, nedeljo in ponedeljek, 1.—3. oktobra, so nastopali na odrih v Vidmu-Krškem, Mokronogu, Senniici in Novem mestu s pretresljivo Silyuanusovo dramo »Korczak in otroci«. Nastope je posredovala Komisija za gostovanja okrajnega sveta za kulturo, ustanovljena v letošnjem poletju.

Ni treba, da bi se posebej trudili z opisovanjem visoke umetniške ravnj članov celjskega gledališča; njihovo ime odziva daleč po domovini; in nikakor ne stoji zaman kot spoznanje, nadvse navdušen in piznativen kolektiv igralcev, ki diha jo in žije z odrom, z vedno živo odrsko umetnostjo. Ni nam zato treba posebej poročati o igri, s katero so nas seznanili; tudi o njej je bilo napisanih že mnogo pohvalnih besed in kritik strokovnjakov. Radi pa bi zapisali nekaj drugega:

litetne odrske ustvaritve in kako plemenito je delo gledališča. Vse to ni sicer nič novega, pa vendar — razveseljuje. Razveseljuje in spodbuja. Naj ne bo odveč še nekaj pripomb, ki veljajo nam domačinom, predvsem še novomeškim razmeram: nemogoče stanje glede prodaje kart, rezervacij in jeze krog tega vprašanja je treba nemudoma in učinkovito rešiti. To, kar prenašamo zdaj, je kulturna sramota! Skrajni čas je, da zadeno uredimo kot zahtevata to spodobnost in odnos med ljudmi. — Ni bilo prav, da gostov, ki so v treh dneh morali opraviti precej težko delo in v teških odrskih pogojih, ni-

smo pozdravili tako kot n. pr. junija ljubljanske Drame. Malce več pozornosti v prihodnje! In še: nihče ni obrazložil učencem, ki so si v Krškem in v Novem mestu ogledali dramo, njene vsebine; otroci zato igre niso razumeli in so bili prikrajšani za užitek, ki bi jim ga pojasnjeno delo nedvomno lahko nudilo. Škoda, ki smo jo imeli zaradi tega, ni bila potrebna.

Za občinski praznik: dve novi šoli

Brežiška občina bo za občinski praznik dobila dve novi šoli. V Bojsnem pri Brežicah in v Mrzljavi vas. V teh dneh končujejo dela na stavbah, vendar šoli še nista dobili popolne opreme.

besedo hvalečnosti za obisk in nepozabna čustva, ki so nam jih dragi gostje iz Celja tokrat posredovali. Zahvaliti se jim moramo v imenu vseh, ki so jih v teh dneh pozdravljali — v naših krajih; tudi v imenu tistih, ki so bili morda z aplavzi malo bolj skromni, pa zato v arhiv tembolj hvalešni. Radi bi jim povedali: pridite še med nas, dragi tovaršji! Visoko cenimo vaše umetnost in spet bomo napolnili dnorane, da bomo hvaležni na učitelj in sodočljivaj; usode, ki žive na odrih in v arhiv.

Obisk celjskih igralcev je bil v vseh krajih tudi izpodbuda domačim amaterskim igralskim družinam, ki se pripravljajo nova dela in ponovlje za sezono 1960-61. Pa pokazal je hkrati, kako veliko je zanimanje naših ljudi za koda-

Sola v Bojsnem je bila dolgotrajna želja vaščanov, saj so se zanjo potegovali še v stari Avstriji. Otroci iz Bojsnega in še nekaterih vasi so se šolali v Kapelah, Globokem, Stari vasi ali pa v Pišecah, medtem ko so otroci iz Mrzlave vasi obiskovali šolo na Čatežu in deloma v Cerkljah.

Učni kader, za obe šoli je že na meuru.

Te dni obnavljajo tudi šolo v Velti dolini.

Obisk celjskih igralcev je bil v vseh krajih tudi izpodbuda domačim amaterskim igralskim družinam, ki se pripravljajo nova dela in ponovlje za sezono 1960-61. Pa pokazal je hkrati, kako veliko je zanimanje naših ljudi za koda-

in po dovršeni normalni šoli v domaćem mestu spoprijel z dokaj neveličnim poklicem ljudskega razbora. Kmetijski podobar Jernej Jereb je leta 1876 sedemnajstletnega fanta sprejel v uk in se zavezal, da ga bo v nekaj letih za skupnih 15 goldinarjev izučil v vseh panogah podobarske obrti. Pri Jernej, kjer je Gangl ostal do leta 1880, je dobil prve napotke v rezbarski umetnosti. Z mojstrstvom vred je vhitel bat in dno v delavnici, nato pa z njim obnavljal in postavil številne oltarje po Beli krajini in sosednji Hrvatski. Iz te dobe je ohranjeno pri Treh farah tudi prvo Ganglovo samostojno delo: nagrobnik zapisknika Antona Reber iz Jernebove podobarske delavnice je 23-letni Gangl leta 1881 odšel v delavnico rezbarja Karla Pogleda v St. Rupert, kjer je ostal dve leti. Med leti 1883 in 1884 je bil Gangl v delavnici rezbarja J. Reberja v Naglasu v Ljubljani.

Želja, da bi izpolnil svoje znanje, ga je naslednje leto gnala iz domovine v nemški Gradec, kjer je stopil v delavnico Jakoba Tschelta, hkrati pa je obiskoval »černo šolo pri prof. Peckari in Leposchitzu.

Uspelo rezbarsko delo, ki ga je izvršil v tej večerni šoli, je ljudi opozorilo na talentiranega učenca in mu odprlo pot na dunajsko akademijo, ki jo je v letih 1885 do 1887 obiskoval sprva kot izredni, nato pa kot redni študent. Leta 1888 je dovil spetalno leto pri prof. Zumbuschu, dve leti kasneje pa mu je avstrijska potovalna študentska omogočila, da je obiskal Italijo.

Bogdan Boršič: CRNOMELJ (1960)

je Gangl doživel prvi živčni zlom in se je leta 1892 znebel v ljubljanski umobolnici. Vendar ga že dve leti kasneje vidimo kot strokovnega učitelja kiparstva na umetnostno-obrtni šoli v Ljubljani. Leta 1895 — v času velikega ljubljanskega potresa — je spet živčno zbolel in se zdravil v Gradcu leta 1905 pa je na Dunaju zaradi boleznj stopil v pokoj.

Vendar je bila tudi med leti Ganglovo duševne depresije njegova umetnost živa in tvorna. Le-

Kipar Alojz Gangl

V tem času se je Gangl še ustvaril kot priznan kipar, saj je za Ljubljano izdelal leta 1899 v bronu odliki Vodnikov spomenik, hkrati pa še istega leta dogotovil plastiki za katedralo v Djalovi in cerkvi v Presbaumu pri Dunaju. V tej dobi umetnikovega zorenja so nastali portreti njegovega mecenca poslanca Fr. Suklčeta, barona Josefa Schwelga, ustvarjen je bil »nani mladi David« prabo. Ko je bilo treba okrasiti novoizgrajeno ljubljansko opero, je prejel Gangl naročilo in pričel oblikovati za »edinstveni timpanon monumentalne skupine Genita, Glasbe in Drame« medtem ko je za obe stranski zunanji steni predvidel mogočni kamniti figuri, ki naj bi predstavljali Komedijo in Tragedijo.

Sredi velikanškega ustvarjanja

slovenskega »prvaka v plastiki«, čeprav so ga kasneje njegova bolezen, nerazumevanje in razne trditve pričele odvijati v ozadje. Tako je bil njegov Valvasor J. 1898 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na tamkajšnji obrtni šoli, a ker ga gosteje zapušča delavnico in iskal razvedrila v naravi in med najokrajši prijatelji. Zlasti so mu bili pri srcu gorenski hribi, ko tako se je nekdo na Triglavu seznanil z učiteljsko ročnjo del. Čehinja Marija Pokorny, ki mu je kasneje postala žena. Z njo je leta 1910 odšel v Spiti, kjer je poučeval na

S fotoaparatom na prašiča

Na Pragu, v srcu Gorjancev, prav tam, kjer je bil maja 1942 ustanovljen Gorjanski bataljon, so člani lovske družine Šentjerneje postavili novo lovsko kočo

Nedejako jutro. Vrhpolje pri Šentjerneju. Starodavni Martinov mlin je zbirališče. Tisina. Šamo voda pod mirujočimi, z mehonom obrabljenimi kolesi nad poročkom, ki prihaja iz č. ca. Gorjancev. Megla. Zdi se, da vre od vsepovod. Kakšen dan bo? Vas pod Gorjanci spi. Vendar ne popolnoma. Dvoje ali troje vrat zaskripje. Potem se ališ zapiranje in nato koraki. Vse bliže so mlinu. Potem kratak pozdrav. Tri ali štiri besede: »Mirzo je...« ali pa »V gori je sonce...« Kratak pomeneček. Čakamo še Martina. Tudi ta kmalu pride. Napotimo se v hrib. Počasi se iz megle dvigujemo k soncu...

Na lov gremo. Med potjo se jeziki razvejejo. Pogovarjamo se o dnevu, ki je pred nami. Najstarejša lovec v skupini sta Martin in Ivan. Martin je ustrelil že nad štrideset; divjih prašičev in Ivan tudi toliko.

»O, marsikaterega sem že presejal,« mi je začel pripovedovati Ivan. »Samo prijavil nisem vseh,« mi je namuznil.

»Eh, kaj boš tisto,« je povzel Martin. »Pred vojno smo rautbčali, zakaj le ne bli?«

Pot postaja vedno bolj strma. Pravzaprav ni pot. To je jarek, po katerem ob deževju dere voda iz Gorjancev v dolino in nosi s seboj kamenje, veje in strohnelo drevje. Vedno više smo.

Ivan napolni puško. »Lahko pa kaj pričete,« pravi. »Ravno tukaj sem enega.«

»Si hudiča, ne pa prašiča,« mu nekdo oponese.

»Tako se sem šel kot sedaj,« se Ivan ne da motiti. »Popoldne je bilo. Grem, grem, pa zasilim lomastenje. Pripravim puško in prislunem. Naenkrat skoči iz grmovja pred menoj. Jaz pa bumf, bumf po njem. Skrl se je za tistole bukev,« pokaže z roko. Še enkrat sem ustrelil. Takrat se je zakadil vame. S

kopitom sem ga mahnil po gobcu. Obrnil se je in zbežal. Cez štiri dni ga je izledil moj pes. Bil je še živ, zavlekel pa se je prav pod hrvaško mejo. »Kdaj pa je to bilo?« ga vprašam.

»Eh, kaj pa vem,« pomisli in nato reče, »osmega šestega sedemindesetega.«

»Vidiš, tukaj sem kopal pesek,« pokaže France na jamo poleg poti. »Naložil sem pesek na voz...«

»In ga prevrnili v jamo,« mu pomaga Martin.

»Kdo ve, kako vozli Starešina,« zasikri Milana, ometa, ki me je povabil na lov. Starešina je predsednik lovske družine. Še ponoči se je z nekaterimi lovci z vozom odpravil v Gorjance. Pejgo deske, barvo, orodje in še marsikaj za novo lovsko kočo na Pragu. Načrt za to nedeljo je takle: pogon na prašiča in ureditev koč. Dela bo torej kar dovolj.

Kmalu smo se sešli s skupino lovcev, ki so nas čakali. Povedali so, da je Starešina sam odpeljal naprej. Dogovorili smo se za prvi pogon. Skupina bo zaobšla gričevje in se počasi bližala koči, mi pa bomo šli naravnost proti njej in počakali morebitno divjad pri skalah, nedaleč od koč.

Se pot ure hoda in greben Gorjancev smo prekoračili. Pred nami je bila dolina, z vseh strani zaprta z grebeni. To je kraj, kjer domuje samo dvoje: zelenkastomodri gozdovi, ki se z nebom spajajo v eno, in divjad.

Starešina nam je prišel naproti. »Kje pa ste bili toliko časa?« nas povpraša ves nejevoljen. »Kje imate pa voz?« ga vpraša Martin.

»Se vprašujete? Prevrnil sem!« Pohitimo. Čez pet minut smo že pri vozu. Če ne bi bilo grmovja, bi zdrčal v dolino in nič ne bi ostalo od njega.

»Ozko je, pa se je prevrnlo. Se dobro, da sem skočil z nje. Klobuk imam pa pod vožom.«

»Samo da se olje in barva ni sta razlila,« nos zasikri.

»Včasih se cel hrib zažge. Spominjam se, ko smo tukaj pred leti gasili. Gre kdo v gozd in vrže cigaretni ogorek. Trava gori kot bencin. Začnejo goreti tudi drevesa. Valjjo se v dolino in od tam se ogenj požene zo pet v hrib. Tako gre fronta nekajkrat čez hrib in vse zgori. Vidiš tisto drevo?« pokaže z roko na zgoznel steber sred trave. »To je gorelo pred štiri mi leti... Tudi jaz sem takrat gasil...«

Spuštilva se naprej. Pes je začel zopet lajati. Nekaj je izsledil. Lajež se ališ zdaj nad nama, zdaj v dolini. Priskuhneva. Silšiva topotanje.

»To ni pes,« pravi France. »Potuhneva se za ogromno but. Tudi jaz pripravim orožje. Fotoaparati. Urednik mi je naročil, naj z njim, če bo le mogoče, ustrelim kakšno sverinico. Naravnam razdaljo. Deset metrov bo dosti, pomislim.«

Zverlina se zažene proti nama. Nisem mogel razločiti, kakšno glavo je imela. Videl sem le nekaj belega...

»Zverina?« je bila domača. Francozov kuža nama jo je zagodel.

»No, sedaj pa lahko začneva,« je predlagal France. »Lovci so že gotovo na svojih mestih...«

»Izpraznil je puško in «zatrobental» v cev. To je bil znak, da se pogon začne. Razbijala sva s koli po drevju, metala kamenje v dolino in kričala. Steza, po kateri sva hodila, je bila stara dan ali dva. Naredili so jo prašiči...«

Po polturnem pogonu sva se sešla z lovci. »Nič...« »Nič...«

Ta dan so ustrelili samo dva psa-klateža, ki sta preganjala divjad. Ko smo se vrnil h koči, se ji nisimo mogli načuditi. Bila je kot nova. Prebarvana, pol posuta z drobnim peskom...

»No, pa imamo svoj domek,« je rekel Starešina. »Posedli smo pred kočo. Ko je Starešina opravil organizacijske zadeve: sprejem novih članov v družino itd., so lovci odprli družbo slovske in latinske, ki so jo nadaljevali vse do večera, ko smo se razšli.«

»Čez štirinajst dni zopet,« je bli zadnji pozdrav.

V srcu Gorjancev, na Pragu, prav tam, kjer je bil ustanovljen Gorjanski bataljon, stoji sedaj kočica, ki so jo lovci sami zgradili.

Tako sedaj vabi ljudi pod svojo streho. Tiste, ki hodijo na lov, pastirje, ki so zašli v gozdu Trdinovih bajk in ne samo kočica. Vabijo gozdovi, stoletna drevesa, dolina brez cest in brez glasu.

»Včasih se cel hrib zažge. Spominjam se, ko smo tukaj pred leti gasili. Gre kdo v gozd in vrže cigaretni ogorek. Trava gori kot bencin. Začnejo goreti tudi drevesa. Valjjo se v dolino in od tam se ogenj požene zo pet v hrib. Tako gre fronta nekajkrat čez hrib in vse zgori. Vidiš tisto drevo?« pokaže z roko na zgoznel steber sred trave. »To je gorelo pred štiri mi leti... Tudi jaz sem takrat gasil...«

Spuštilva se naprej. Pes je začel zopet lajati. Nekaj je izsledil. Lajež se ališ zdaj nad nama, zdaj v dolini. Priskuhneva. Silšiva topotanje.

»To ni pes,« pravi France. »Potuhneva se za ogromno but. Tudi jaz pripravim orožje. Fotoaparati. Urednik mi je naročil, naj z njim, če bo le mogoče, ustrelim kakšno sverinico. Naravnam razdaljo. Deset metrov bo dosti, pomislim.«

Zverlina se zažene proti nama. Nisem mogel razločiti, kakšno glavo je imela. Videl sem le nekaj belega...

»Zverina?« je bila domača. Francozov kuža nama jo je zagodel.

»No, sedaj pa lahko začneva,« je predlagal France. »Lovci so že gotovo na svojih mestih...«

»Izpraznil je puško in «zatrobental» v cev. To je bil znak, da se pogon začne. Razbijala sva s koli po drevju, metala kamenje v dolino in kričala. Steza, po kateri sva hodila, je bila stara dan ali dva. Naredili so jo prašiči...«

Po polturnem pogonu sva se sešla z lovci. »Nič...« »Nič...«

Ta dan so ustrelili samo dva psa-klateža, ki sta preganjala divjad. Ko smo se vrnil h koči, se ji nisimo mogli načuditi. Bila je kot nova. Prebarvana, pol posuta z drobnim peskom...

»No, pa imamo svoj domek,« je rekel Starešina. »Posedli smo pred kočo. Ko je Starešina opravil organizacijske zadeve: sprejem novih članov v družino itd., so lovci odprli družbo slovske in latinske, ki so jo nadaljevali vse do večera, ko smo se razšli.«

»Čez štirinajst dni zopet,« je bli zadnji pozdrav.

V srcu Gorjancev, na Pragu, prav tam, kjer je bil ustanovljen Gorjanski bataljon, stoji sedaj kočica, ki so jo lovci sami zgradili.

Tako sedaj vabi ljudi pod svojo streho. Tiste, ki hodijo na lov, pastirje, ki so zašli v gozdu Trdinovih bajk in ne samo kočica. Vabijo gozdovi, stoletna drevesa, dolina brez cest in brez glasu.

MEČKAČ

Sto let stari Jože Alvares iz Rosaria v Argentini se je nedavno poročil s 74 let staro Gregorijo Gorosito. Sicer sta živila skupaj že nad petdeset let, imata 11 otrok, vendar se Alvares vse do svojega stotega rojstnega dneva ni mogel odločiti za poroko.

NEKAJ OKROGLIH

»Mi ni treba: sem že prejše poslušala moža, ko sem mu pokazala račun za jesenski plaš!«

MED SEJMARIJ
»V časopisu berem, da se standard dviga.«
»Na, pa ravno zdaj, ko mi je veter štant podrli!«

JESENSKI LJUBAVNI SPREHOD
»Veš, če bi vedela, da boš danes tako nerazpoložen, bi se bila pa topleje oblekla.«

NADLOGE
»Kaj mislite: ali bi v vašem kraju priredili razstavo najmodernejših umetnosti?«
»Oh, nikar, imeli smo že dve poplavi in še epidemijo kokuške kuge, bo kar dosti teh nadlog...«

ŠOLSKE TEŽAVE
»Meni je v šoli strašno dolgočas,« potoži prvoošleček prijatelju. »Ne vem, kako moreš ti že drugo leto vzdržati v nji!«

RAZLIČNI JUBILEJI
»Sinoči smo proslavljali tridesetletnico mature.«
»Mi, obrtniki, bomo pa jutri proslavljali, ker nismo opravili mature...«

DOMAČI PEVCI
»Anka, greš zvečer z menoj na koncert poslušat kričlače?«

— Zdaj boš šele videl vraga, ko pride moja mama!

— Uh, še bi dobil v roke tistega požrečnega mačka...

Skupina šentjernejskih lovcov pred novo lovsko kočico na Pragu

Zgovorne številke

Nekaj švicarski zgodovinar in statistik je naredil nekaj zanimivih proračunov in primerjav. Na primer:

- V zadnjih 5000 letih je bilo nad 14.000 velikih in manjših vojn. V njih je zgubilo življenje približno 3 in pol milijarde ljudi (nad pol milijarde več, ko šteje prebivalstvo Zemlje danes).
- Skupna vsota vseh vojnih proračunov v zadnjih 45 letih znaša 3 bilijone ameriških dolarjev.
- Danes je navsetu v uniformi 20 milijonov ljudi, mimo tega še približno 60 milijonov civilnih vojaških uslužbencev.
- Vsako leto je izdano v vojaške namene nad 100 milijard dolarjev. S to vsoto bi lahko nahranili vse

stradajoče na zemlji ali zgradili stanovanj za 10 milijonov družin ali 25.000 bolnišnic.

• Samo ena desetina izdatkov za vojne namene članic NATO bi zadostovala, da bi zgradili 12 jeklnih s kapaciteto nad milijon ton jekla letno.

• Težka letalonosilka, opremljena z napravami za izstreljevanje raket z atomskimi konicami, stane 435 milijonov dolarjev. Podmornica na atomski pogon 110 milijonov dolarjev, težki bombardier 24 milijonov dolarjev.

• Če bi sprejeli splošno razorožitev na svetu, bi se davčne obveznosti znižale za 50 milijard dolarjev.

Orjaška slika

V Stalingradu končujejo največjo sliko v Sovjetski zvezi: dolga bo 120 m, visoka 16 metrov. Slika prikazuje poraz nacističnih čet pred Stalingradom, postavili pa jo bodo na grič nad mestom.

Za shujšanje

V Svcvi so začeli kolektivni eksperiment proti debelosti. Tisoč debelih oseb bo devet tednov podvrženih posebnim medicinski prehrani. To kolektivno delo je organiziralo švicarsko združenje proizvajalcev sadja.

Najmrzljivi kraj

Sovjetska znanstvena ekspediciija »Vostok« na Antarktiki je nedavno zabeležila najnižjo temperaturo na zemeljski obli: -88,30 stopinj Celzija.

Tropinin je premišljal naglas: »Kaj pa če je... Ne to ni mogoče... Le kakšno zvezo bi sanil imel z eksplozijo?«

Negotovo je zakoračal dalje, potem pa stekel k zasutemu vhodu in začel odmetavati kose gline.

»Moram ugotoviti!... Takoj! Ali ni morebiti tista srebrna voda, ali kaj je bilo, vplivala na sanit, da se je spremenil v modri žarek?«

Ves zasoplen je Tropinin skušal odvaliti velik kamen, ki je ležal pred vhodom. Po hudem naporu ga je seditelj te odvalil. Zlezel je skozi razpoko in skušal v mraku najti prostor, kjer je počival med nevihto. Ker ničesar ni videl je vzel iz žepa vžigalico vendar se je takoj premislil.

»Vtem so se zgoraz s pokobija pritrkljali kamenčki. Tropinin je dvignil glavo in videl, da z vrha prihaja krepak človek z dvocevko. Strogo je pogledal geologa in vprašal: »No, kaj se pa dogaja tukaj?«

»Pomagajte!« mu je rekel Tropinin in pokazal skalo. »Hitro!«

Človek je dvomljivo pogledal tujca, se ozrl na mesto eksplozije in dejal: »So tudi tukaj bombardirali?«

Tropinin ga ni več poslušal. Spet se je lotil skale. Prišel je bi obešil puško čez ramo in mu začel pomagati, misleč, da geolog rušuje človeka, ki ga je zasula eksplozija. S skupnimi močmi sta premaknila skalo in geolog je previdno lezel v pečino. Zdal je prišlek snel puško in ostro zavpil: »Nazaj!«

»Ostani zunaj,« mu je odgovoril Tropinin, »ne hodi v pečino!«

»Oho! Ti pridi ven in takoj ti pravim!« mu je ostro ukazal prišlek. »Če ne, bom streljal!«

Tropinin, ki je tipal po pečini, da bi našel prostor, kjer je pustil jopič, je vprašal začuden: »Kaj pa vam je padlo v glavo?«

»Ven, če ti pravim!«

»Tule sem pozabil jopič. Iščem ga...«

»Takoj ven, poznamo mi te jopiče!« Človek je napel petelina kar je jasno pokazalo, da se ne šali. Tropinin je zlezel iz pečine. Odmaknil se je, videč, da mu je dvocevka namerjena naravnost v srce.

»Kaj to pomeni?«

»Greva! Hodi, kakor ti ukazem,« je povelejal človek s puško.

»Čakajte...« je ugovarjal Tropinin.

»Tih!«

Čez nekaj časa se je Tropinin ustavil in dejal: »Tukaj so moje stvari!«

Človek jih je pobral in ukazal še strože: »Pojdi in brez besed, kajti če te začnem...«

Mračilo se je, ko je človek s puško pripeljal Tropinina v mesto na milico. Komisar je ostro pogledal geologa, ga takoj spoznal in začuden vprašal: »Kaj pa je?«

»Hotel se je skriti v pečino. Tule so njegove stvari. Getovel je ovaduh,« je poročal človek, ki je pripeljal Tropinina.

»Jaz ovaduh?«

»Čakajte, Boris Antonovič...« ga je zaprosil komisar.

»Rušil je hrib. Donjec je ves kalen... In še ugovarja, hml!«

Lastnik neke modne trgovine v Nizzi v Franciji se je moral na prijavo članov tamkajšnjega društva prijateljev živati zgozvarjati pred sodiščem, ker so ga osumili terpinčenja uboge papige (na sliko), ki mora popolnoma gola čepeti v izločilo modnega salona. Vendar pa je lastnik lokalna dokazal, da ni papigi nikoli izpuli niti peresca, ker se je žival pač takšno izvalila in ni nikoli imela na sebi niti pubka.

Kam privede birokracija, je bridko okusil na svoji koži Richard Lindgren, ekonomski profesor Kenosha v Wisconsinu. Moral je v zapor pod obtožbo klibubovanja sodišču, pred katerega je bil poklican, ker je svojemu nadrejenemu sodniku te grolje odrekel odobrenje izdatkov za klimatsko napravo, ki jo je ta sodnik nabavil za poslovne prostore - samega Lindgrena.

Nova miss Italije je ljubka Layla Rigazzi, ki so jo pred kratkim izvolili v Salsomaggiore. Pojena je bila pred osemnajsetimi leti v kraju Mortara, kjer je hodila v osnovno šolo, nato pa je bila nekaj let v Egiptu, kjer se je šolala naprej. Zdal upa, da ji bo lepotni prestol pomagala do filmske kariere.

Kje drugje kot v deželi vseh mogočih rekordov, so spet »pogruntili« eno: hitrostno tekmovaljevalc malčkov od enega leta, ki še ne znajo hoditi po dveh, marveč morajo tekmovalno progo predrsnati kar po štirih in po ritki seveda. Nagrade: steklenice z mlekom namesto pokalov, prvoplasiranemu pa ogromno steklenico smetane. Vse v vsem pa: reklama in kupčije!

Tovarnarji orožja v ZDA kar naprej izdelujejo nove in nove gore ubijalnih priprav, ki jih vedno bolj izpopolnjujejo. Da bi jih laže spravili v promet, se zanje poslužujejo vseh mogočih reklamnih trikov. Na sliki je »manekin« za novo vrsto strojne puške, ki ja je neki tovarnar iz Chicaga prikazal na mestni razstavi mehanike. Seveda se Natalia Hamilton ne zaveda, ko prihajko izstrelki 739 nabevoj (v minutu), koliko hudega bo morda ta kazuje prednosti novega orožja (puška je težka komaj 5 kg in ni on tip ubijalnega orožja je povzročil v svetu. Ona je pač plačana za svoje delo, drugo ji ni mar. Business je business...

Tovarnarji orožja v ZDA kar naprej izdelujejo nove in nove gore ubijalnih priprav, ki jih vedno bolj izpopolnjujejo. Da bi jih laže spravili v promet, se zanje poslužujejo vseh mogočih reklamnih trikov. Na sliki je »manekin« za novo vrsto strojne puške, ki ja je neki tovarnar iz Chicaga prikazal na mestni razstavi mehanike. Seveda se Natalia Hamilton ne zaveda, ko prihajko izstrelki 739 nabevoj (v minutu), koliko hudega bo morda ta kazuje prednosti novega orožja (puška je težka komaj 5 kg in ni on tip ubijalnega orožja je povzročil v svetu. Ona je pač plačana za svoje delo, drugo ji ni mar. Business je business...